

**APPENDIX No. 2 TO THE APPLICATION
FOR INITIATING HABILITATION PROCEDURE
IN THE FIELD OF LEGAL SCIENCES
IN THE DISCIPLINE OF LAW**

SUMMARY OF THE ACADEMIC AND SCIENTIFIC EXPERIENCE

Mateusz Bieczynski

dr Mateusz Maria Bieczynski
Faculty of Artistic Education
University of Arts in Poznan

Poznań, 3rd May 2018

1. Imię i nazwisko

Mateusz Maria Bieczyński

2. Działalność dydaktyczno - organizacyjna

Dr Mateusz Maria Bieczyński urodził się 31 marca 1983 r. we Wrocławiu, gdzie ukończył szkołę podstawową, a następnie w roku 2001 złożył egzamin maturalny w XII Liceum Ogólnokształcącym im. Bolesława Chrobrego we Wrocławiu. W tym też roku podjął studia na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Na drugim roku tych studiów rozpoczął dodatkowo studia z zakresu Historii Sztuki na Wydziale Historycznym UAM również trybie studiów dziennych.

Studia na Wydziale Prawa i Administracji UAM ukończył w roku 2007 składając pracę magisterską *Teorie dyskursu prawniczego w niemieckiej nauce filozofii prawa na przykładzie koncepcji Jurgena Habermasa, Karla Otto Apla i Roberta Alexego* pod kierunkiem prof. zw. dr hab. Sławomiry Wronkowskiej. Recenzentem była prof. dr hab. Maria Zmierczak. Praca ta została oceniona jako bardzo dobra, a suma ocen pozwoliła uzyskać na dyplomie ocenę dobrą plus, po tym jak z takim wynikiem Mateusz Bieczyński zdał we wrześniu 2007 r. egzamin magisterski. Jako student został członkiem Stowarzyszenia Naukowego Prawa Prywatnego.

Studia na Wydziale Historycznym UAM ukończył w roku 2008 składając pracę magisterską *Intertekstualność i retoryka. O logice procesu twórczego Johna Heatfielda* pod kierunkiem prof. UAM dr hab. Piotra Juskiewicza. Recenzentem był dr hab. Stanisław Czekalski. Praca ta została oceniona jako bardzo dobra, a jej autor ukończył studia z wynikiem dobrym.

We wrześniu 2008 r. Mateusz M. Bieczyński został przyjęty na studia doktoranckie w Instytucie Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk (INP PAN). W toku tych studiów uczestniczył w zajęciach dla doktorantów z zakresu prawa, zdając wymagane egzaminy z filozofii, prawa konstytucyjnego oraz języka niemieckiego – wszystkie na ocenę bardzo dobrą. Z takim samym wynikiem – *summa cum laude* – ukończył studia doktoranckie i w dniu 18 marca 2011 roku uzyskał tytuł naukowy Doktora Nauk Prawnych.

W toku studiów doktoranckich opublikował 1 monografię oraz 2 artykuły naukowe, biorąc udział w 3 konferencjach naukowych, na których wygłosił 3 referaty.

Po ukończeniu studiów doktoranckich opublikował **5 książek monograficznych (w tym pracę habilitacyjną i dwie książki współautorskie), 1 książkę pod redakcją, 26 artykułów w czasopiśmie i monografiach naukowych oraz wziął udział w 14 konferencjach wygłaszając na nich 14 referatów.**

Jako doktorant w 2009 r. rozpoczął studia podyplomowe z prawa niemieckiego (LL.M. Magister Legnum) na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Poczdamie (Die Juristische Fakultät der Universität Potsdam). W toku studiów z zdał wszystkie wymagane egzaminy, złożył pracę magisterską *Der Kunstbegriff in der juristischen Literatur und Rechtsprechung des Bundesverfassungsricht* (*Pojęcie sztuki w niemieckiej literaturze prawniczej i orzecznictwie Niemieckiego Związkowego Sądu Konstytucyjnego*) napisaną pod kierunkiem prof. Caroli Schulze i zdał egzamin końcowy z oceną bardzo dobrą. Studia ukończył z oceną ogólną bardzo dobrą (*summa cum laude*).

Początkowo zainteresowania Mateusza M. Bieczyńskiego koncentrowały się wokół tematyki komunikacji – zarówno w dyskursie prawnym i prawniczym, jak również na polu twórczości artystycznej – i tej problematyki dotyczyła zarówno praca magisterska z zakresu prawa jak i późniejsza praca magisterska z zakresu historii sztuki. W trakcie studiów doktoranckich złączył jednak oba pola zainteresowania dochodząc do przekonania, że osobne ich rozpatrywanie nie pozwoli na pełną realizację planowanych zamierzeń badawczych. Kierując się opisaną motywacją zainteresował się problematyką prawnych granic wolności twórczości artystycznej, przygotowując dla Muzeum Narodowego we Wrocławiu serię wykładów poświęconych tej problematyce, która przekształciła się w koncepcję napisania rozprawy doktorskiej w INP PAN zatytułowanej *Prawne granice wolności twórczości artystycznej*. Opiekunem naukowym tej rozprawy został prof. dr hab. Leszek Wiśniewski. Recenzentami jej byli prof. zw. dr hab. Jacek Sobczak (Wydział Prawa, SWPS Uniwersytet Humanistyczno-Społeczny) i prof. zw. dr hab. Roman Wieruszewski (Poznańskie Centrum Praw Człowieka PAN). Praca doktorska została obroniona w dniu 18 marca 2011 r. i na podstawie jednogłośniejszej decyzji Rady Naukowej Instytutu Nauk Prawnych PAN w Warszawie Mateusz Maria Bieczyński uzyskał stopień doktora nauk prawnych.

W pracy doktorskiej przedstawiono działania legislacyjne władz publicznych zmierzające do uregulowania sytuacji prawnej osób zajmujących się pracą twórczą na polu sztuk wizualnych oraz podjęta została próba określenia prawnego statusu powstałych w wyniku tej działalności dzieł. Zasadnicza uwaga została skupiona na analizie treści ustaw normujących tzw. sytuacje granicznego sporu przeciwstawnych dóbr prawnie chronionych. W rozprawie omówiono zarówno aktualny stan regulacji prawnych w prawie międzynarodowym, ze szczególnym uwzględnieniem prawa europejskiego (system ochrony praw człowieka Rady Europy oraz Unii Europejskiej), jak również w krajowym – polskim oraz niemieckim. Scharakteryzowano poszczególne regulacje prawa konstytucyjnego wyznaczające zakres ochrony wolności twórczości artystycznej, jak również podjęto próbę zbudowania typologii norm prawa niższego rzędu (ustawy zwykłe), których treść może wpływać i wpływa w praktyce ich stosowania na zakres swobód twórczych – w szczególności przepisy prawa karnego. Dodatkowo podjęta została próba odpowiedzi na pytanie o obowiązywanie w prawie polskim konstrukcji prawnej zwanej kontratypem

sztuki. Problematykę z nim związaną przedstawiono na podstawie analizy orzecznictwa sądowego oraz poglądów prawników w Polsce, Niemczech i USA.

Po obronie pracy doktorskiej, we wrześniu 2011 roku, Mateusz M. Bieczyński został zatrudniony na Wydziale Edukacji Artystycznej Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu (WEA UAP) na stanowisku adiunkta, gdzie nieprzerwanie pracuje do chwili obecnej. W roku 2013 postanowił uzupełnić swoje wykształcenie w zakresie sztuki składając pozytywnie rozpatrzoną aplikację na studium podyplomowe dla profesjonalistów z zakresu sztuki (CuratorLAB - Curatorial course for professionals in Arts, Crafts, Design & Architecture) na Konstfack – University of Arts, Crafts and Design w Sztokholmie (Szwecja). Studium ukończył w 2014 roku realizując edytorski projekt dyplomowy i otrzymując poświadczenie ukończenia.

W roku 2016 został zaproszony do grona recenzentów współpracujących z czasopismem naukowym Santander Art and Culture Law Review, którym pozostaje do dziś. W latach 2012-2014 był zastępcą redaktora naczelnego czasopisma *CoCA.in – Review of Contemporary Art Centres and Museums*. Od 2013 roku do dziś jest członkiem redakcji czasopisma o sztuce FORMAT.net.

Po obronie doktoratu podjął starania w celu uzyskania stypendiów i grantów badawczych, które umożliwiłyby mu kontynuację badań prawnych uwarunkowań życia artystycznego. Przyniosły one wymierne rezultaty. Najpierw otrzymał stypendium Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej (FNP) w programie START skierowanym do młodych naukowców na rok akademicki 2012-2013. Następnie w roku 2013 znalazł się w gronie stypendystów Marszałka Województwa Wielkopolskiego. Również w 2013 roku w drodze konkursu grantowego SONATA uzyskał finansowanie projektu badawczego *Filozoficzne podstawy prawnego ograniczania wolności twórczości artystycznej* od Narodowego Centrum Nauki (NCN). Projekt ten, którego był kierownikiem i głównym wykonawcą, zakończył w roku 2017. W roku 2015 został członkiem zespołu badawczego w międzynarodowym naukowym projekcie badawczym *The Right to Cultural Heritage – Its Protection and Enforcement through Cooperation in the European Union* finansowanym w ramach programu HERITAGE PLUS przez Komisję Europejską. Projekt jest realizowany do końca 2018 roku na podstawie umowy powołującej polsko-brytyjsko-włoskie konsorcjum badawcze. Projekt ten zakończy się w roku 2018 wydaniem zbiorowej publikacji monograficznej. Przyznane dofinansowanie oraz udział w projektach badawczych stanowi dowód uznania dla dotychczasowych dokonań naukowych ze strony środowisk spoza macierzystej uczelni i codziennego środowiska pracy.

W roku 2015 został wyróżniony nagrodą III stopnia przez Rektora Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu za pracę na rzecz uczelni. W marcu 2016 roku decyzją elektorów Mateusz Bieczyński został wybrany Prorektorem ds. Naukowo-Badawczych Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu oraz Pełnomocnikiem Rektora UAP ds. Międzynarodowych na kadencję 2016-2020.

Posiadane dyplomy, stopnie naukowe/artystyczne

2007 – dyplom magistra Nauk Prawnych na Wydziale Prawa i Administracji UAM

2008 – dyplom magistra Historii Sztuki na Wydziale Historycznym UAM

2008 – dyplom doktora nauk prawnych w Instytucie Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk (INP PAN), na podstawie pracy doktorskiej *Prawne granice wolności twórczości artystycznej w zakresie sztuk wizualnych*; promotor prof. zw. dr hab. Leszek Wiśniewski INP PAN, recenzenci: prof. zw. dr hab. Jacek Sobczak (SWPS) i prof. dr hab. Roman Wieruszewski (PCPC PAN).

3. Informacja o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych:

Dr Mateusz Bieczyński pracuje od 1 września 2011 r. na Wydziale Edukacji Artystycznej na Uniwersytecie Artystycznym w Poznaniu na stanowisku adiunkta w Katedrze Kuratorstwa i Teorii Sztuki. Wydział Edukacji Artystycznej skupia pracowników różnych dyscyplin naukowych, którzy wykładają przedmioty uzupełniające tok edukacji artystycznej. Jest jednym z 8 wydziałów na tej uczelni. Nie ma prawa do nadawania stopni doktorskich, a tym bardziej habilitacyjnych. Prowadzi jednak studia magisterskie nadając stopnia magistra z zakresu: edukacji artystycznej kilku specjalności oraz kuratorstwa.

W toku pracy na Uniwersytecie Artystycznym w Poznaniu dr Mateusz Bieczyński został współpracownikiem Polsko-Niemieckiego Instytutu Badawczego w Collegium Polonicum w Słubicach, z którym był związany w latach 2014-2016. W roku akademickim 2011-2012 prowadził wykłady z prawa autorskiego w ramach specjalności „Sztuka-media-rynek” w Instytucie Historii Sztuki Uniwersytetu Warszawskiego. W roku akademickim 2013-2014 prowadził wykłady z zakresu prawa kultury w Wyższej Szkole Nauk Humanistycznych i Dziennikarstwa w Poznaniu. W latach 2013-2015 prowadził wykłady z prawa autorskiego na Wydziale Artystycznym w Wyższej Szkole Umiejętności Społecznych (WSUS) w Poznaniu. W latach 2013-2016 prowadził wykłady oraz ćwiczenia z prawa spadkowego w Instytucie Prawa w Szkole Wyższej Psychologii Społecznej w Poznaniu (SWPS). Od września 2015 roku do dziś pozostaje wykładowcą prawa autorskiego w Collegium da Vinci w Poznaniu.

Pracując na Wydziale Edukacji Artystycznej w Poznaniu oraz innych uczelniach wyższych Mateusz Bieczyński prowadził zajęcia wykładowe z przedmiotów:

1. Prawo autorskie; *wykład i ćwiczenia*
2. Copyrights (prawo autorskie w języku angielskim); *wykład i ćwiczenia*
3. Prawo spadkowe; *wykład i ćwiczenia*

4. Prawo kultury; *wykład*
5. Prawne uwarunkowania działalności artystycznej; *wykład*
6. Historia sztuki; *wykład konwersatorium*

Ponadto prowadził teoretyczne seminarium licencjackie na Uniwersytecie Artystycznym w Poznaniu na kierunkach: edukacja artystyczna, kuratorstwo, grafika, malarstwo, architektura wnętrz, wzornictwo, wypromowując 27 osób. Dodatkowo za zgodą Rady Wydziału Grafiki i Komunikacji Wizualnej był promotorem 2 dyplomowych prac magisterskich. Ponadto 7 razy był członkiem Komisji Egzaminacyjnej podczas obron prac dyplomowych licencjackich i magisterskich pełniąc funkcję recenzenta.

Pracując na Wydziale Edukacji Artystycznej Mateusz Bieczyński współpracował z wieloma instytucjami kulturalno-naukowymi na terenie całego kraju, m.in. Muzeum Narodowym we Wrocławiu, Centrum Sztuki Współczesnej 'Znaki Czasu' w Toruniu, Biurem Wystaw Artystycznych we Wrocławiu oraz Stowarzyszeniem Artystycznym ARTES prowadząc tam wykłady z zakresu prawa autorskiego oraz doradzając prawnie wymienionym instytucjom.

4. Wskazanie osiągnięcia wynikającego z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (tj. Dz.U. z 2014 r., poz. 1852 ze zm.)

a) Autor, tytuł publikacji, rok wydania, nazwa wydawnictwa

Monografią, która jest przedstawiana przez dr Mateusza Marię Bieczyńskiego zgodnie z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (tj. Dz.U. z 2014 r., poz. 1852 ze zm.) jest publikacja pt. „**Od zakazu do wolności. Historia prawnej pozytywizacji wolności sztuki**”, Wydawnictwo Naukowe SILVA RERUM / Wydawnictwo Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu, Poznań 2016 (ISBN 978-83-65697-34-9 / ISBN 978-83-65578-85-3, 672 strony). Recenzentami wydawniczymi monografii byli: prof. KUL dr hab. Grzegorz Tylec (Katolicki Uniwersytet Lubelski) oraz dr hab. Katarzyna Chałbińska-Jentkiewicz (Narodowy Instytut Audiowizualny NINA). Dodatkowo jako recenzenci uzupełniający z zakresu sztuki opinie złożyli: prof. Zbigniew Makarewicz (Akademia Sztuk Pięknych we Wrocławiu), prof. UAM dr hab. Maciej Kurak (Uniwersytet Artystyczny w Poznaniu).

b) Omówienie celu naukowego/artystycznego ww. pracy i osiągniętych wyników z omówieniem ich ewentualnego wykorzystania.

Podstawowym celem naukowym pracy habilitacyjnej dr Mateusza Bieczyńskiego „Od zakazu do wolności. Historia prawnej pozytywizacji wolności sztuki” było udzielenie odpowiedzi na pytanie o przyczyny radykalnego przeformułowania modelu regulacji prawnej działalności twórczej na polu sztuk wizualnych na kontynencie europejskim, który można zaobserwować przy porównaniu treści drugiego przykazania starotestamentowego (zakaz obrazowania) i współczesnych standardów ochrony konstytucyjnej w Europie i Stanach Zjednoczonych (wolność sztuki). Tezą rozprawy jest przyjęcie założenia, że ustanowienie normy prawnej zawierającej gwarancję ochrony wolności sztuki (twórczości artystycznej) nastąpiło w kilku etapach wskutek sprzęgnięcia procesów prawotwórczych z innymi, równoległymi procesami społecznymi (pozytywizacja postulatów wolnościowych).

Tej generalnej tezie towarzyszy kilka hipotez badawczych. Podstawowe założenie wstępne konstytuuje teza o istnieniu wzajemnego oddziaływania między postulatami zgłaszanymi przez środowiska artystyczne w różnych okresach historycznych a zakresem przyznanej im przez państwo i prawo wolności twórczej. Owo dwukierunkowe sprzęgnięcie sztuki i prawa polega z jednej strony na nieustannym lobbowaniu twórców w kręgach prawniczych i prawodawczych na rzecz poszerzenia zakresu własnej wolności przede wszystkim w odniesieniu do publicznej prezentacji dzieł sztuki o określonej treści oraz na wyrażanym przez nie sprzeciwie wobec prób wprowadzenia cenzury zarówno prewencyjnej, jak również i cenzury następczej, z drugiej strony zaś na faktycznym determinowaniu formy i treści twórczości artystycznej przez obowiązujące normy prawne. Druga z hipotez mówi o wielopoziomowym charakterze ewolucji norm prawnych regulujących życie artystyczne na polu sztuk wizualnych i wynikającej stąd konieczności uwzględnienia wpływu na opisywany proces kilku równoległych i wzajemnie sprzęgniętych czynników (zmiennych). Po pierwsze bowiem, wolność sztuki wydaje się ściśle uwarunkowana przez określone oczekiwania stawiane twórcom przez władzę państwową, przede wszystkim w zakresie pełnionej przez dzieła sztuki funkcji reprezentacyjnej (propaganda polityczna), jak również dydaktycznej (promowanie określonych postaw obywatelskich). Po drugie, sztuka od swoich początków znajdowała się w kręgu zainteresowania związków wyznaniowych, a w obrębie poszczególnych systemów religijnych formułowano normy prawne

(przede wszystkim przepisy prawa kanonicznego) faktycznie wpływające na zakres wolności sztuki. Po trzecie, sztuka stanowiła przedmiot burzliwych sporów w obrębie środowisk twórczych, które same nakładały na nią instytucjonalne (np. cechy rzemieślnicze, akademizm) oraz formalne (np. kanony artystyczne, reguły estetyczne) ograniczenia. Na wymienione determinanty nakładał się fakt, że sztuka, podobnie jak inne sfery ludzkiej aktywności, podlegała oddziaływaniu ogółu przemian politycznych, społecznych, gospodarczych, ekonomicznych i ogólnokulturowych wyznaczających faktyczny zakres swobód obywatelskich w każdym momencie historii. Za najważniejsze z nich – w kontekście niniejszego opracowania – należy uznać przemiany samego prawa i koncepcje jego wpływu na kształt stosunków społecznych, które oscylowały między uznawaniem prawa za instrument polityki władzy państwowej lub za sferę wobec tej władzy autonomiczną.

Znalezienie odpowiedzi na najbardziej ogólne pytanie badawcze, które dotyczy przebiegu procesu przemiany w sposobie wyznaczania zakresu swobód twórczych na polu twórczości obrazowej na kontynencie europejskim od starotestamentowego zakazu obrazowania do konstytucyjnej gwarancji wolności twórczości artystycznej pojmowanej jako podstawowe prawo jednostki, wymagało sformułowania następujących szczegółowych pytań badawczych: W jakim zakresie w poszczególnych okresach historycznych stosunek państwa do sztuk wizualnych wyznaczał dyskurs pozaprawny dotyczący społecznej funkcji twórczości artystycznej? Czy recepcja argumentacji aksjologicznej dotyczącej swobód twórczych rozwijanej w filozofii, teorii sztuki i krytyce artystycznej dokonywała się na polu nauk o prawie i szerzej pojętej dogmatyki prawniczej w sposób świadomy i planowy, czy też akcydentalny i przypadkowy? Czy istnieje możliwość wyodrębnienia poszczególnych stadiów (etapów) prawnej pozytywizacji wolności sztuki rozpoczynającej się z chwilą podważenia starotestamentowego zakazu obrazowania? Czy opisywany proces prawnego rozpoznawania i ustanawiania gwarancji dla swobodnego tworzenia i rozpowszechniania przekazów obrazowych o artystycznym charakterze można postrzegać jako proces: zamknięty czy otwarty, liniowy i etapowy (stopniowy) czy cyrkularny i rozproszony (chaotyczny), jednokierunkowy czy wielokierunkowy, spójny dla całego kontynentu czy lokalnie zróżnicowany?

Rozważania składające się na niniejszą rozprawę zawarto w czterech rozdziałach, podzielonych na mniejsze części, a poprzedzonych warsztatowym wstępem, w którym starano się wyjaśnić cel badań, wskazać tezę rozprawy i jej

hipotezy oraz scharakteryzować zakres rzeczowy terytorialny i chronologiczny badań, a także ogólnie przedstawić źródła i wykorzystaną literaturę, odnosząc się także do kwestii metodologicznych.

Rozdział I rozpoczyna się od wyznaczenia momentu początkowego prowadzonych badań, za który przyjęto ustanowienie zakazu obrazowania w drugim przykazaniu ze starotestamentowego Dekalogu. Wskazuje on również dwa inne ‘praźródła’ prawnych regulacji twórczości artystycznej, w postaci koncepcji państwa stworzonej przez greckiego filozofa Platona oraz rzymskiej doktryny wizerunku cesarskiego. Kolejne punkty tego rozdziału poświęcono omówieniu ewolucji zapatrywań na sztukę w oficjalnych koncepcjach państwa rozwijanych w okresie wczesnego chrześcijaństwa, w Cesarstwie Bizantyńskim, Państwie Kościelnym, islamskim kalifacie oraz na dworze Karolingów. Wyodrębniony okres obejmujący lata od ok. 1500 p.n.e. do ok. 1000 n.e. charakteryzuje podporządkowanie sztuki dwóm systemom normatywnym – prawu kościelnemu oraz prawu państwowemu, które potwierdzały wzajemnie swoje obowiązywanie i w wielu wypadkach powtarzały tę samą treść. Rozdział ten stanowi próbę zarysowania początków relacji prawa i sztuk wizualnych w kulturze europejskiej. Zasadnicza uwaga skupia się jednak nie na szczegółowej rekonstrukcji chronologicznych przemian pierwszych europejskich twórców państwowych, ale na wybranych momentach w ich historii, które okazały się istotne dla wyznaczenia prawno-administracyjnej ramy dla twórczości artystycznej w następnych epokach rozwoju kultury europejskiej. Wszystkie wyróżnione w podrozdziałach okresy składają się na ciągłą historię odchodzenia od starotestamentowego zakazu obrazowania ku warunkowej zgodzie na działalność artystyczną.

Kolejny rozdział (II) dotyczy okresu rozciągającemu się od wieku XI do wybuchu Wielkiej Rewolucji Francuskiej w roku 1789. Wyróżniono w nim dwie części. Pierwszą z nich poświęcono analizie wpływu prawa kościelnego okresu przedreformacyjnego, reformacyjnego oraz kontrreformacyjnego na zakres swobód twórczych na polu sztuk wizualnych. Druga natomiast dotyczy roli prawa świeckiego w procesie sekularyzacji sztuki. Oba procesy – próba ścisłego uregulowania sztuki przez prawo kanoniczne oraz ukształtowanie się świeckiego mecenatu sztuki – stanowią dwa sprzęgnięte ze sobą zjawiska skutkujące redefinicją społecznej funkcji sztuki. Za wyodrębnieniem tego okresu w osobnym rozdziale przemawia jego przejściowy charakter – tranzycja między wciąż jeszcze żywym w wyznaniach reformowanych zakazem obrazowania i wczesno-

nowoczesną ideą wolności twórczej, jako postulatem środowisk artystycznych, który zyskał swoją prawną artykulację w prawnej instytucji artystycznego przywileju – zarówno grupowego, jak i indywidualnego.

Rozdział III rozpoczyna istotny dla kontynentu europejskiego moment ukształtowania się nowoczesnego prawodawstwa konstytucyjnego. Sztuka znalazła się wówczas po raz pierwszy w obszarze normowania prawa stanowionego. Okres ten obejmuje cały wiek XIX. Charakteryzuje go wyraźne ‘historyczne przyspieszenie’, polegające na jednoczesnym skoku technologicznym (tzw. rewolucja przemysłowa) powiązaniem z prawnym upodmiotowieniem jednostki (stopniowe znoszenie podziałów klasowych oraz początek prawa praw człowieka). Główny akcent w prowadzonych analizach postawiono na normy prawne, które wyznaczały zakres twórczych swobód w zakresie kształtującego się wówczas prawa autorskiego, prawa ochrony zabytków oraz cenzury państwowej reglamentującej sztuki teatralne, karykaturę drukowaną oraz obieg treści nieobyčajnych.

Kolejna część opracowania (rozdział IV) zawiera analizę przełomu w zakresie prawnej pozytywizacji działalności twórczej, który nastąpił w roku 1919, gdy wraz z ustanowieniem Konstytucji Weimarskiej, po raz pierwszy w Europie zagwarantowano wolność sztuki wyrażając ją *explicite* w akcie prawnym o najwyższej randze państwowej. Rozdział ten prezentuje tło przemian społecznych oraz artystycznych, które doprowadziły do ustanowienia tej normy. Zawiera on również porównanie stanu regulacji prawnej w tym zakresie w różnych krajach. Sumarycznie omówiono w nim również epizod państw totalitarnych i rolę prowadzonej przez te państwa dyskryminacyjnej polityki kulturalnej. W dalszej kolejności zaś scharakteryzowano proces upowszechnienia się idei prawnej gwarancji wolności sztuki w państwach zachodnich po II wojnie światowej. Przedmiotem analizy uczyniono zarówno normatywne modele regulacji działalności artystycznej w wybranych krajach europejskich oraz w Stanach Zjednoczonych, jak również współczesne standardy międzynarodowe w zakresie ochrony swobód twórczych. Przede wszystkim wskazano na rolę aktów prawa międzynarodowego (traktaty praw człowieka) oraz działalność organizacji pozarządowych (UNESCO i inne NGO) dla rozpowszechniania idei wolności sztuki. Za najważniejsze z omówionych tu zagadnień należy uznać praktykę orzeczniczą Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, rozstrzygającego spory o zakres wolności ekspresji artystycznej na podstawie art. 10 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności.

Całość opracowania zamyka Podsumowanie zawierające również próbę stworzenia teoretycznego modelu periodyzacji przemian prawnych regulacji swobód twórczych na polu sztuk wizualnych.

Nie można było zrealizować sformułowanych w rozprawie celów i odpowiedzieć na postawione w niej pytania bez odwołania się do wielu źródeł – zarówno źródeł pierwotnych w postaci oficjalnych aktów prawnych (edyktów, dekretów, kanonów soborowych itp.), jak również źródeł pośrednich, takich jak m.in. listy, podania, kroniki i inne świadectwa zdarzeń historycznych o istotnej doniosłości dla opisywanego tu zagadnienia. Źródła te jednak jedynie pośrednio wyznaczyły charakter omawianego opracowania. Choć uwzględniono nie tylko akty prawne oraz orzeczenia sądowe, ale również inne świadectwa obowiązywania określonych reguł postępowania, które faktycznie oddziaływały ograniczająco na zakres wolności artystycznej, to podstawową intencją było zbudowanie modelowej analizy prawnej. Innymi słowy, omawiane opracowanie ma charakter prawniczy pomimo faktu, że korzysta z dorobku różnych dyscyplin naukowych. Nieuwzględnienie interdyscyplinarnej natury analizowanego problemu prowadziłoby bowiem do braku możliwości pełnej realizacji zamierzenia badawczego. Rozprawa korzysta jednak przede wszystkim z typowo prawniczego warsztatu naukowego. Stąd też, jeżeli pojawiają się w niej odwołania do argumentacji filozoficznych, to nie jako punkt wyjścia dla powiązania analizowanego tematu z jakąkolwiek z istniejących koncepcji filozoficznych, ale jako argument historyczny wykorzystywany w procesie ustalania treści obowiązujących przepisów prawnych, a więc albo jako aksjologiczna podstawa stanowienia i stosowania prawa, albo jako przedmiot normowania aktów prawnych lub oceny sądowej. Filozofia potraktowana została zatem jako fakt historyczny.

Perspektywą badawczą umożliwiającą stworzenie podstaw dla ‘dogmatyki prawnej’ dotyczącej wolności sztuki, która w szerokim zakresie uwzględniałaby charakterystykę regulowanego zagadnienia (‘przedmiotowo-adekwatna dogmatyka prawa’) z rozszerzonym polem badań, obejmującym oprócz samego prawa również społeczne zjawiska o charakterze pozaprawnym, jest socjologia prawa. Zwrócenie się ku tej dyscyplinie prawniczej o utrwalonym statusie w polskiej literaturze prawniczej wynika z przekonania, że pełne zrozumienie sensu prawnych regulacji, dotyczących sztuki wymaga pogłębionych analiz społecznego kontekstu ich ustanowienia. Taką perspektywę badawczą utwierdziły liczne opracowania naukowe zaliczane do kręgu tzw. socjologicznej

jurysprudencji, z amerykańskim i skandynawskim realizmem prawniczym na czele. Omawiane opracowanie traktuje jednak perspektywę socjologiczną jako pragmatyczne narzędzie opisu, umożliwiające rekonstrukcję nastawienia adresatów do obowiązującego w danym czasie prawa, nie zaś jako formę uzasadniania wiążącego charakteru prawa. W tym sensie uwzględnia ono teoretyczną krytykę metod socjologii prawa sformułowaną w powojennym piśmiennictwie amerykańskim i brytyjskim. Uczynienie perspektywy socjologiczno-prawnej operatywnym narzędziem analizy pozwalającym na uzgodnienie zróżnicowanych zapatrywań na sprowadzanie do wspólnego mianownika koncepcji społecznego funkcjonowania prawa nie stoi w sprzeczności z zastosowanymi metodami badawczymi, które mają charakter typowo prawniczy. Zgodzić się należy bowiem z kluczowym dla pozytywizmu prawnego twierdzeniem, że celem norm porządkujących życie społeczne jest takie odpowiednio precyzyjne określenie postępowania ludzi i ich form organizacyjnych, które zagwarantowałoby ustabilizowanie reguły relacji między różnymi podmiotami społecznymi w państwie i zapewniłoby poczucie bezpieczeństwa i porządku kierującym się tymi normami. Jednakże aby prawo mogło spełniać tę rolę, musi uwzględniać wiedzę na temat regulowanych zjawisk. Dla przykładu – trudno wyobrazić sobie prawo medyczne adekwatne do przedmiotu regulacji bez uwzględnienia choćby podstawowej wiedzy na temat społecznych praktyk wykonywania zawodu lekarza czy samych ‘sztuk medycznych’. Tymczasem nauka prawa, podobnie jak praktyka jego stanowienia i stosowania, nie realizuje założenia o konieczności należytego rozpoznania regulowanej sfery praktyki społecznej w przypadku działalności twórczej, o czym najlepiej świadczy swoisty ‘niedorozwój’ regulacji prawnych o charakterze gwarancyjnym – konstytucyjna gwarancja wolności sztuki nie znajduje pełnego rozwinięcia w aktach prawnych niższego rzędu. W tym kontekście włączenie w obręb rozważań prawniczych argumentacji prowadzonych w takich obszarach jak filozofia sztuki, teoria sztuki, poetyka, historia sztuki czy krytyka artystyczna ma na celu wypełnienie tej istotnej luki poznawczej i uzupełnienie brakującego stanu wiedzy prawniczej odnośnie przedmiotu regulacji obowiązującego prawa.

Opis procesu prawnej pozytywizacji postulatów ochrony przez państwo swobód twórczych z konieczności wykroczyć musiał poza standardowe modele wnioskowań naukowych rozwijane w obrębie tradycyjnie pojmowanych dyscyplin. Został on rozwinięty w oparciu o model cyrkulacyjny, który mógłby odpowiadać następującemu schematowi: 1.) sztuki wizualne, 2.) społeczna recepcja, 3.) refleksja teoretyczna, 4.) proces legislacyjny, 5.) obowiązujące

normy prawne → 1.) sztuki wizualne, 2.) recepcja społeczna, 3.)... itd. Zgodnie z zaprezentowanym ujęciem sztuki wizualne podlegające społecznej recepcji wzbudzały teoretyczną refleksję nad nimi, która z kolei oddziaływała na proces legislacyjny dostarczając mu argumentów determinujących określony kształt regulacji prawnych, a te z kolei wpływały bezpośrednio na kształt samych sztuk wizualnych. Przyjęcie takiego modelu opisu przemian prawnych regulacji życia artystycznego sprawiło, że w poszczególnych okresach historycznych szczególnie zaakcentowano jedynie te nurty myślowe (teologiczne, filozoficzne, etyczne itp.), które najsilniej wpływały na normy prawne wyznaczające ramę dla działalności twórczej. Model ten zakłada wzajemną 'reaktywność' poszczególnych czynników – sztuki wizualne oddziałują nie tylko na refleksję teoretyczną, ale także bezpośrednio na kształt norm prawnych, wówczas, gdy same te normy ustanawiano w reakcji na określone postawy twórcze (np. na karykaturę polityczną). W konsekwencji normy te jako fakty społeczne jeszcze silniej oddziaływały kształt twórczości artystycznej (sprzężenie zwrotne). Takie założenie o cyrkulacyjnym i zwrotnym uwarunkowaniu procesów historycznych umożliwiło uniknięcie w toku prowadzonych analiz namnażających się punktów odniesienia przy jednoczesnym zachowaniu świadomości wielokierunkowości relacji prawa i sztuki.

Złożony i szeroki charakter problematyki objętej przedmiotem dociekań spowodował konieczność zastosowania takich metod badawczych, które spełniłyby postulat adekwatności, czyli doprowadziły do osiągnięcia zamierzonych rezultatów. Rozprawa ma na celu dokonanie rekonstrukcji procesu pozytywizacji wolności sztuki w ujęciu historycznym, dla którego znaczenie podstawowe mają narzędzia badawcze zaliczane tradycyjnie do metod prawnodogmatycznych. Z uwagi na charakter przedmiotu badań – prawo wyrażone w języku) – metody te mają charakter opisowy. Wobec braku utwierdzonych w piśmiennictwie prawniczym poglądów na znaczenie podstawowych dla niniejszego opracowania pojęć takich jak 'sztuka' czy 'twórczość artystyczna' niezbędnym okazało się posłużenie analizą lingwistyczną tekstu prawnego w ujęciu topiczno-retorycznym C. Perelmana oraz opowiedzenie się za tzw. otwartą lub dynamiczną wykładnią tekstów prawnych, odpowiadającą teorii semantyki nieintencjonalnej w ujęciu H. Putnama i S. Kripke, jako metodami rekonstrukcji znaczenia zwrotów niedookreślonych i nieostrych, występujących w tekstach prawnych.

Metodami prawno-dogmatycznymi określamy metody interpretacji norm prawa obowiązującego korzystające z takich narzędzi analitycznych, jak: 1.) badanie materiałów źródłowych, polegające na dokonaniu egzegezy źródeł tekstowych o charakterze prawnym (akty prawne) i pozaprawnym (pochodne świadectwa o aktach prawnych, np. podania kronikarzy, listy, komentarze); 2.) analiza historyczna zarówno w ujęciu (1.) pragmatycznym, stawiająca sobie za cel wydobyć z przeszłości danych przydatnych do odtworzenia procesu historycznego i wyjaśnienia obecnej sytuacji, jak również (2.) genetycznym (historyczno-krytycznym) nastawiona na wskazanie genezy zjawisk, których skutki można zaobserwować także współcześnie. Zestaw zastosowanych narzędzi opisowych nie może również pomijać perspektywy prawno-porównawczej, pozwalającej na rekonstrukcję wzajemnego wpływu systemów prawnych, kształtujących się w poszczególnych państwach w tym samym czasie. Dla ich odtworzenia zostanie zastosowana przede wszystkim metoda porównań podłużnych (tzw. badania longitudinalne), polegająca na obserwacji przemian roli i funkcji społecznej sztuki na przestrzeni wielu lat.

Podstawowe znaczenie dla prowadzonych badań miały również metody analizy prawniczej wykorzystane dla opisu prawnych i administracyjnych uwarunkowań sztuki w przestrzeni publicznej, takie jak: (a.) metoda egzegezy tekstów prawnych – do wyjaśnienia obecnie obowiązujących postanowień prawnych (w pierwszej kolejności metoda wykładni derywacyjnej Macieja Zielińskiego), (b.) metoda analizy instytucjonalno-prawnej – do analizy wyroków sądowych mających za przedmiot sztukę, (c.) metoda analizy historycznej – do opisu unormowań ustawowych obowiązujących w przeszłości.

Można zatem stwierdzić, że problem badawczy oraz cele projektu i postawiona hipoteza zdeterminowały kształt warsztatu naukowego, a w szczególności wypracowanie oryginalnych metod analizy umożliwiającej przeprowadzenie badań interdyscyplinarnych. Zastosowane podejście analityczne umożliwiło przysłowiowe ‘przerzucenie mostów’ między naukami o prawie i naukami o sztuce.

Opis metod badawczych nie byłby kompletny bez wskazania przyjmowanych dla niniejszego opracowania teoretyczno-prawnych założeń wstępnych. Istotną rolę dla ich ukształtowania odegrały publikacje takich autorów, jak: B. Brożek, W. Gromski, T. Grzybowski, M. Kordela, A. Kotowski, A. Kozak, J. Leszczyński, S. Lewandowski, M. Matczak, P. Policastro, M. Smolak, B. Wojciechowski, S. Wojtczak, J. Wróblewski, J. Zajadło, M. Zieliński,

Z. Ziemiński. Zaproponowane przez wymienionych badaczy koncepcje wykładni przepisów prawnych posłużyły jako podstawa dla budowania zawartych w niniejszym tomie argumentacji.

Procesu prawnej pozytywizacji wolności twórczości artystycznej nie można uznać za proces zamknięty. Jakkolwiek wyraźnie zaznacza się jego umowny punkt początkowy, to trudno mówić o momencie końcowym, bowiem jego historia toczy się dalej. Samo ustanowienie konstytucyjnej gwarancji wolności sztuki nie stanowiło momentu kulminacyjnego walki artystów o swoje prawa. Stanowiło jedynie punkt przestankowy na drodze do uznania tych praw w praktyce. Należy podkreślić, że pomimo wykształcenia się w toku ewolucji europejskich systemów normatywnych prawnego wzorca wolnościowej regulacji swobody działalności twórczej nie jest on ani powszechny, ani stały. Wykazuje on natomiast czasową i terytorialną zmienność. Podlega wpływom kontekstu pragmatycznego, w którym dochodzi do jego aplikacji. Niezależnie od występowania wielu wyraźnych podobieństw w sposobie unormowania wolności sztuki w poszczególnych konstytucjach narodowych na kontynencie europejskim i w międzynarodowym systemie ochrony praw człowieka, między konkretnymi porządkami prawnymi występują wyraźne różnice w słownej redakcji przepisów, sposobie rozwinięcia ich ochrony w aktach prawnych niższego rzędu (przede wszystkim w prawie karnym) oraz w zakresie tolerancji dla przekazów wykraczających poza granice społecznych konwencji mierzonej gotowością sądów do bezpośredniego stosowania konstytucji w przypadkach sądowej oceny dzieł sztuki.

Najważniejszymi procesami ogólnospołecznymi oddziałującymi na procesualnie pojmowaną pozytywizację wolności twórczości artystycznej były: 1.) sekularyzacja państwa, 2.) liberalizacja prawa, 3.) rozdział życia społecznego na sferę publiczną i sferę prywatną.

Analizy przeprowadzone w omawianym opracowaniu umożliwiają sformułowanie kilku wniosków odnoszących się do teoretyczno-prawnych problemów związanych z prawną oceną dzieł sztuki. Stanowią one – jak wynika z omawianego opracowania – największe mankamenty prawniczej dogmatyki, które stoją na przeszkodzie zbudowania przejrzystej i przedmiotowo-adekwantnej dogmatyki prawnej w pełni uwzględniającej konsekwencje dotychczasowego przebiegu procesu prawnej pozytywizacji wolności twórczości artystycznej. Najważniejszymi z nich wydają się być następujące zagadnienia: 1.) niepełny zakres rozpoznania problemów związanych z prawną oceną zakresu wolności

sztuki przez nauki o prawie, 2.) brak definicji sztuki i wynikający stąd problem prawnej oceny przekazów obrazowych (tzw. komunikacja wizualna), 3.) ograniczony zakres możliwości praktycznej aplikacji konstytucyjnej gwarancji wolności sztuki związany z brakiem konkretyzacji jej treści w aktach niższego rzędu, 4.) częściowy konflikt pomiędzy wolnością twórczości artystycznej i postulatem ochrony różnorodności kulturowej.

Obecny stan regulacji w poszczególnych państwach pozostaje głęboko uwarunkowany przez lokalną historię prawnej pozytywizacji wolności twórczości artystycznej. Wyniki analiz przeprowadzonych w czterech rozdziałach pozwalają na stworzenie ogólnego modelu przemian relacji prawa i sztuki, jak również wskazanie listy zagadnień mających dla tej relacji najistotniejsze znaczenie. Kluczowe dla jego konstrukcji ma rozróżnienie pięciu etapów historii kształtowania się prawnej gwarancji dla wolności twórczości artystycznej.

Pierwszy i zarazem najstarszy z nich był zdeterminowany przez starotestamentowy zakaz obrazowania ('okres zakazu') rozciągający się umownie od ustanowienia Dekalogu (ok. 1500 r p.n.e.), aż do ukształtowania się wzorca oficjalnej, kościelnej sztuki narracyjnej (ok. 1300 r.). Za jego cechą charakterystyczną uznać można stopniowe odchodzenie od restrykcyjnej dyspozycji drugiego przykazania. Drugi etap opisywanego procesu był ściśle sprzęgnięty z charakterystycznymi dla całego kontynentu europejskiego procesami sekularyzacji wielu obszarów życia społecznego – przede wszystkim gospodarki, ale także tzw. kultury dworskiej. Umowną ramę chronologiczną dla tego etapu wyznacza okres rozciągający się od połowy XIII do końca XVIII wieku. Doszło wówczas do ukształtowania się uniwersalnego modelu sztuki świeckiej odwołującej się do wzorów starożytności. Podstawową formułą prawnej regulacji działalności artystycznej w tym czasie był prawny przywilej ('okres przywileju'). Etap trzeci obejmuje przemiany społeczno-polityczne wywołane przez Wielką Rewolucję Francuską roku 1789 oraz prawodawczą działalność Napolena Bonaparte w ramach Cesarstwa Francuskiego sprawiły, że sztuka stała się bezpośrednim przedmiotem regulacji obowiązujących norm prawnych wyznaczających jej ściśle granice. W konsekwencji cały wiek XIX charakteryzowało napięcie między 'starym porządkiem', w którym działający na usługach dworu artysta mógł cieszyć się uprzywilejowaną pozycją, a 'nową rzeczywistością', w której twórca, podobnie jak każdy inny obywatel, podlegał ograniczeniom wynikającym z przepisów obowiązującego prawa. Prowadziło to do konfliktu między artystami pragnącymi realizować swoje wizje w sposób

wolny i publicznością oraz aparatem państwa formułującymi pod ich adresem wymagania zachowania się zgodnie z normami społecznymi i prawnymi. Okres ten ma kluczowe znaczenie dla analizowanych zagadnień. Można określić go mianem wczesnej ‘prawnej pozytywizacji sztuki’, gdyż był związany z narodzinami nowoczesnego prawodawstwa. Na kolejnym, czwartym etapie kształtowania się prawnej ramy dla działalności artystycznej doszło do ustanowienia prawnej gwarancji dla wolności twórczości artystycznej (wolność sztuki jako norma prawna). Okres ten charakteryzuje się zwiększeniem świadomości prawników odnośnie problemów związanych z oceną przekazów transponowanych w dziełach zaliczanych do tzw. ‘sztuki współczesnej’. Choć etap ten rozpoczął się w okresie międzywojennym, pełna krystalizacja charakteryzujących go tendencji nastąpiła dopiero w II połowie XX wieku, gdy konstytucyjną gwarancję dla wolności twórczości artystycznej wprowadzono do porządków prawnych większości państw zaliczanych do kręgu tzw. kultury zachodniej (przede wszystkim Europa i Stany Zjednoczone). Wspomnieć należy również etap piąty, najmłodszy i zaledwie widoczny, który obejmuje czasy najnowsze. Charakteryzuje go wzmocnienie ochrony swobód twórczych przez ustanowienie dodatkowych norm prawnych mających na celu konkretyzację gwarancji konstytucyjnej lub przez faktyczne działania organów sądowniczych, które rozpoznają samoistną, społeczną wartość twórczości artystycznej – zarówno najnowszej, jak i tzw. dziedzictwa kulturowego. Wartość ta może stanowić przeciwwagę dla niektórych dóbr prawem chronionych (np. moralność publiczna, ochrona religii). Choć zbyt wcześnie jeszcze, aby wskazany trend określić jako trwałe, to logika dotychczasowych przemian w procesie prawnej pozytywizacji wolności sztuki pozwala na uznanie go za pierwszą odsłonę nowego etapu w opisywanej historii (‘etap prawnej ochrony wolności sztuki’). Za słuszością zaproponowanej tezy przemawiają takie fakty jak m.in. odstępowanie od wszczęcia postępowania karnego przeciwko artystom w wielu krajach europejskich, liberalizacja międzynarodowych standardów oceny dzieł sztuki dawnej o nieobyčajnym charakterze, ustanawianie przez niektóre państwa dodatkowych – poza konstytucyjną gwarancją wolności sztuki – ustaw mających na celu ochronę dzieł sztuki. Argumentem przemawiającym przeciw postawionej tu tezie może być tzw. ‘zwrot na prawo’ w polityce światowej i charakteryzująca frakcję konserwatywną niechęć do sztuki najnowszej. Należy jednak zauważyć, że dokonujące się na świecie przemiany nie muszą oznaczać, że w dłuższej perspektywie (*longue durée*) opisany w niniejszym opracowaniu proces

systematycznego poszerzania się zakresu prawnych gwarancji dla wolności sztuki zostanie trwale zatrzymany lub zmieniony.

5. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych

Pozostałe osiągnięcia naukowo-badawcze zostały przedstawione zgodnie z wymogami zawartymi w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r. w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego (tj. Dz.U. z 2011r., Nr 196, poz.1165).

- a) Kryteria oceny w zakresie osiągnięć naukowo-badawczych habilitanta obejmują zgodnie z § 3 pkt 2 ww. rozporządzenia, w obszarze nauk społecznych - autorstwo lub współautorstwo publikacji naukowych w czasopismach znajdujących się w bazie Journal Citation Reports (JCR) lub na liście European Reference Index for the Humanities (ERIH).**

Zainteresowania naukowe dr Mateusza Bieczyńskiego dotyczą problematyki prawa kultury oraz własności intelektualnej. Kluczowym obszarem zainteresowań naukowych są zmiany w systemie prawa międzynarodowego oraz krajowych systemach prawnych państw europejskich i USA związane ze zmianami społecznych zapatrywań na twórczość artystyczną oraz zmianami w obszarze samej tej twórczości, jak również orzecznictwo sądów krajowych i międzynarodowych w sprawach dotyczących zakresu swobód twórczych na polu sztuk wizualnych. Zagadnienia te są analizowane metodą porównawczą w kontekście obecnych oraz historycznych rozwiązań prawnych obowiązujących w systemach prawa krajowego oraz międzynarodowego, ze szczególnym uwzględnieniem rozwiązań unijnych i rozstrzygnięć sądów europejskich (Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu oraz Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z siedzibą w Luksemburgu).

Dr Mateusz M. Bieczyński opublikował dotychczas samodzielnie 4 książki, w tym rozprawę habilitacyjną. Jest współautorem kolejnych 2 książek. Ponadto opublikował 16 artykułów w czasopismach naukowych (w tym 11 po obronie pracy doktorskiej), 15 rozdziałów w monografiach naukowych (wszystkie po obronie pracy doktorskiej). **Łącznie w dorobku posiada więc: 6 książek (w tym praca habilitacyjna i dwie książki współautorskie), 1 książkę pod redakcją, 31 artykułów w czasopismach i monografiach naukowych (po obronie pracy**

doktorskiej 26 artykułów). Ponadto 4 teksty przyjęte do druku, których publikacji można się spodziewać w najbliższym czasie.

Z opublikowanych tekstów 1 książka i 2 artykuły ukazały się w językach obcych, po niemiecku i po angielsku, z czego: 1 książka i jeden 1 artykuł w języku niemieckim w Berlinie i jeden tekst w języku angielskim w Bydgoszczy w ramach projektu badawczego realizowanego z jednostkami naukowymi w Londynie (Wielka Brytania) i Trieście (Włochy), a ponadto 2 z 4 przyjętych do druku tekstów ukazały się w języku angielskim w wyniku realizacji międzynarodowego projektu badawczego.

Będące przedmiotem zainteresowań dr Mateusza Bieczyńskiego zagadnienia nie odpowiadają w pełni tematyce czasopism zagranicznych wskazanych w § 3 ww. rozporządzenia. W związku z tym dr Mateusz Bieczyński nie publikował artykułów w czasopismach znajdujących się w bazie Journal Citation Reports (JCR) oraz na liście czasopism naukowych European Reference Index for the Humanities (ERIH), na którą składają się czasopisma z piętnastu wybranych dyscyplin humanistycznych i społecznych.

b) Kryteria oceny w zakresie osiągnięć naukowo-badawczych habilitanta, zgodnie z § 4 ww. rozporządzenia, we wszystkich obszarach wiedzy obejmują:

1) autorstwo lub współautorstwo monografii, publikacji naukowych w czasopismach międzynarodowych lub krajowych innych niż znajdujące się w bazach lub na liście, o których mowa w § 3, dla danego obszaru wiedzy;

2) autorstwo lub współautorstwo odpowiednio dla danego obszaru: opracowań zbiorowych, katalogów zbiorów, dokumentacji prac badawczych, ekspertyz, utworów i dzieł artystycznych.

Mając na uwadze krzyżującą się problematykę prowadzonych przez Mateusza Bieczyńskiego prac naukowo-badawczych kryteria zawarte w dwóch punktach § 4 ww. rozporządzenia zostały omówione łącznie.

Kierunki zainteresowań badawczych po uzyskaniu stopnia doktora w zakresie nauk o prawie.

Po obronie rozprawy doktorskiej (2011 rok) habilitant:

- a) opublikował 4 książki w tym pracę habilitacyjną;
- b) opublikował 2 książki współautorskie;

- c) opublikował **26 tekstów naukowych** (w tym 2 ukazały się w językach obcych, z czego 1 ukazał się poza granicami Polski, a dodatkowo 1 w Polsce ale w ramach zagranicznego grantu badawczego), z czego 4 teksty oczekują na druk, w tym 2 w języku angielskim w ramach międzynarodowego grantu badawczego.
- d) jest współredaktorem 1 książki;

Opublikowane teksty dotyczą w większości zagadnień, które nie były wcześniej przedmiotem badań w nauce polskiej lub były analizowane z uwzględnieniem innych kryteriów przeprowadzanych badań.

1. Tematyka związana z teorią i filozofią prawa

Płaszczyzna ta stanowi najdawniejsze pole dociekań habilitanta, stanowiąc kontynuację tekstów opublikowanych jeszcze przed obroną pracy doktorskiej, a mianowicie monografii zatytułowanej *Teorie dyskursu prawniczego w niemieckiej nauce filozofii prawa na przykładzie koncepcji Jurgena Habermasa, Karla Otto Apla i Roberta Alexego*, wydanej nakładem Wydawnictwa Naukowego Scriptorium, Opole 2010, ISBN: 978-83-62625-03-1. W opracowaniu tym przedstawiono trzy koncepcje dyskursu praktycznego, powstałe na gruncie niemieckiej filozofii i teorii prawa: teorię etyki dyskursu Karola Otto Apla, teorię działania komunikacyjnego Jurgena Habermasa oraz teorię argumentacji prawniczej Roberta Alexego. Zasadniczym przedmiotem analizy we wskazanych teoriach jest problematyka racjonalności dyskursu, ze szczególnym uwzględnieniem form uzasadniania ocen oraz norm i sposobów argumentacji. Charakterystyczne dla tych teorii jest formalne ujęcie dyskursu. Treść dyskursu nie jest przedmiotem ich analizy. Linie teoretyczną rozwijaną przez omawiane teorie określa się często mianem ogólnej etyki dyskursu i wywodzi się z koncepcji etyki zasad i powinności Immanuela Kanta. W opracowaniu nakreślona została linia rozwoju myślenia o dyskursywnym wymiarze prawa w niemieckiej teorii prawa. Wskazane zostały mankamenty budowanych teorii najważniejsze różnice między nimi.

Zainteresowanie niemiecką teorią prawa było kontynuowane w wydanym już po doktoracie artykule naukowym *Koncepcja sprawiedliwości Gustava Radbrucha* (CIVITAS Studia z filozofii polityki, 13/2011, s. 131-155, ISSN: 428-2631). W artykule tym przeprowadzono analizę filozoficznych i prawnych pojęć składających się na dziedzictwo niemieckiego teoretyka prawa, Gustava

Radbrucha, w zakresie sprawiedliwości. Historycznym kontekstem dla była dla niego II wojna światowa, która zmusiła niemieckich prawników do zmierzenia się z pytaniem o granice obowiązywania prawa pozytywnego. Teoria Radbrucha naruszała koncepcję prawno-pozytywistycznej niemieckiej doktryny prawniczej i zaliczana jest do tzw. trzeciej drogi wyznaczającej nowe perspektywy w historii filozofii prawa. Artykuł skupiał się na charakterystyce niezwykle ważnego wątku teoretycznego w rozważaniach Radbrucha dzięki któremu ten niemiecki teoretyk prawa dokonał racjonalizacji problemu współistnienia prawa naturalnego i prawa pozytywnego. Wykazał on, że – pomimo kontrydiktoryjności obu koncepcji – współistnieją one równolegle w rzeczywistości prawnej, wzajemnie się dopełniają i pozwalają na dwukierunkową kontrolę praworządności.

2. Tematyka związana z granicami wolności sztuki

Zainteresowanie tematyką związaną z prawnym uregulowaniem sektorów kreatywnych, w szczególności zaś twórczości artystycznej na polu sztuk wizualnych jest ściśle związane z podwójnym wykształceniem dr Mateusza Bieczyńskiego, który obok studiów prawniczych ukończył również studia z zakresu historii sztuki.

Problematyce tej poświęcił opublikowany jeszcze przed obroną pracy doktorskiej artykuł *Ochrona dzieci i młodzieży jako granica wolności sztuki w prawie niemieckim* (Etyka w Mediach, Poznań-Opole 2010, Vol. 6, s. 49-61). Ujawniło się w nim zainteresowanie autora perspektywą prawno-porównawczą oraz problemami prawa niemieckiego. Tekst został poświęcony analizie zmian legislacyjnych w niemieckim prawie karnym oraz funkcjonującemu w nim systemowi państwowej kontroli przekazów prowadzonej w celu ograniczenia dostępności treści szkodliwych dla prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży. Zasadniczy punkt ciężkości w prowadzonych badaniach został położony na charakterystyce przypadków tych dzieł, których rozpowszechnianie zostało zakazane (cenzura następcza). Zakres przedmiotowy artykułu obejmuje regulacje prawne wprowadzone do nieniemieckiego systemu prawnego w okresie powojennym.

W swojej rozprawie doktorskiej Mateusz M. Bieczyński postanowił połączyć oba pola zainteresowania (prawo i sztukę) i zająć się polskim stanem prawnym odnoszącym się do swobód twórczych zarówno na poziomie konstytucyjnym oraz w aktach niższego rzędu (ustawy zwykłe). Zmodyfikowana rozprawa doktorska opublikowana w roku 2011 nakładem wydawnictwa Wolters Kluwer Polska zatytułowana *Prawne granice wolności twórczości artystycznej w*

zakresie sztuk wizualnych (Warszawa 2011, ISBN: 978-83-264-1593-7, 355 stron) dotyczyła współczesnych regulacji prawnych obowiązujących na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a nakierowanych na wyznaczenie zakresu wolności twórczości artystycznej. Recenzentami doktoratu byli: prof. dr hab. Jacek Sobczak i prof. dr hab. Roman Wieruszewski. Recenzentem wydawniczym był prof. dr hab. Ireneusz Kamiński. Obok przepisów prawa międzynarodowego (konwencje dotyczące praw człowieka) omówione w niej zostały polskie przepisy konstytucyjne wyznaczające ramę dla działalności artystycznej oraz skonstruowana została typologia regulacji ustawowych, które w praktyce ich stosowania przez sądy i organy administracji publicznej oddziaływały ograniczająco na swobodę twórców. Zaproponowany podział był związany z formalnym lub treściowym kontekstem działalności na polu sztuk wizualnych (forma i treść dzieła sztuki jako przedmiot regulacji), a także warunkiem publicznej prezentacji dzieła rozumianym jako samoistna przesłanka oceny prawnej na gruncie prawa karnego. Dodatkowo zaś analizie poddano konstrukcję teoretyczną tzw. kontratypu sztuki, przeprowadzając jej charakterystykę zarówno w oparciu o obowiązujące przepisy prawa polskiego, teoretyczne opracowania naukowe (poglądy przedstawicieli nauki prawa, tzw. doktryny prawniczej), jak również orzeczenia sądów polskich. Choć bowiem kontratyp sztuki nie znajduje swojej podstawy prawnej w przepisach prawa karnego (poza regulacją dot. tzw. mowy nienawiści), ani nie jest uznawany przez większość autorów opracowań naukowych, to bywa przywoływany przez sądy w uzasadnieniach wyroków wydawanych w sprawach dotyczących działalności artystycznej. Szczegółowych aspektów tego zagadnienia dotyczy też szereg późniejszych artykułów habilitanta, opracowanych i opublikowanych już po obronie pracy doktorskiej.

W roku 2012 dr Mateusz Bieczyński opublikował wraz z J. Dąbrowskim, A. Demenko, P. Nalewajko i D. Turczyńską książkę zatytułowaną *Wolność sztuki w Polsce i Niemczech w świetle prawa konstytucyjnego i karnego* (SWPS, Warszawa 2012, s. 184, ISBN: 978-83-62443-28-4). Podejmowała ona próbę charakterystyki unormowań dotyczących sztuki w obu krajach, na gruncie dwóch gałęzi prawa – prawa konstytucyjnego i prawa karnego. W książce tej dr Mateusz M. Bieczyński opublikował rozdział zatytułowany *Sztuka w polskim prawie konstytucyjnym* (s. 79-110). Przedmiotem swojego zainteresowania uczynił takie ogólne zagadnienia jak: charakterystyka wolności twórczości artystycznej jako kulturalnego prawa człowieka (prawa człowieka trzeciej generacji), relacji wolności sztuki do wolności słowa. Ponadto dokonał pogłębionej charakterystyki takich zagadnień szczegółowych jak: modele regulacji wolności sztuki w innych

konstytucjach państw europejskich, możliwość bezpośredniego stosowania normy konstytucyjnej gwarantującej wolność twórczości artystycznej w ujęciu horyzontalnym, problem konkretyzacji wolności twórczości artystycznej w aktach niższego rzędu niż Konstytucja, w szczególności brak jej rozwinięcia na gruncie przepisów prawno-karnych. Artykuł koncentrował się wokół pytania o praktyczną doniosłość konstytucyjnej gwarancji dla sztuki z rozważeniem możliwości złożenia skargi konstytucyjnej w razie jej naruszenia włącznie.

W kolejnych dwóch artykułach naukowych opublikowanych w pracach zbiorowych dr Mateusz Bieczyński poświęcił więcej miejsca szczegółowej analizie zagadnienia kontratypu sztuki, czyli koncepcji zgodnie, z którą artystyczny charakter działania sprawcy miałby być samoistną przesłanką wyłączenia bezprawności czynu lub winy sprawcy. W artykule zatytułowanym *Kontratyp sztuki – ujęcie prawno-porównawcze*, zamieszczonym w książce F. Ciepły (red.), *Odpowiedzialność karna artysty za obrazę uczuć religijnych*, (Wydawnictwo KUL, Lublin 2014, s. 136-149, ISBN: 978-83-940214-0-5) przeprowadził krytyczną analizę funkcjonujących w polskiej nauce prawa koncepcji kontratypu sztuki oraz dokonał ich porównania z rozwiązaniami zaproponowanymi przez teoretyków prawa w Niemczech i Stanach Zjednoczonych. Scharakteryzował alternatywne wobec konstrukcji kontratypowej rozwiązania mogące przyczynić się do wzmocnienia gwarancji wolności sztuki na gruncie prawa karnego, takie jak m.in. poszukiwanie ochrony dla sztuki w istniejących instytucjach prawno-karnych, takich jak przesłanka niecelowości karania, niska społeczna szkodliwość czynu, zgoda pokrzywdzonego itp.; rozważenie celu artystycznego jako przesłanki wykluczającej zamiar bezpośredni w przypadku czynów bezprawnych, w przypadku których zamiar ewentualny nie jest znamieniem przestępstwa; rozwijanie przedmiotowo-adekwatnej dogmatyki szczegółowej uwzględniającej charakter sztuki współczesnej w celu późniejszego dokonania zmian w prawie, których celem będzie rozwiązanie problemu niedostatecznej konkretyzacji konstytucyjnej wolności sztuki na gruncie prawa karnego; poszukiwanie modeli wnioskowań prawniczych uwzględniających wieloznaczność przekazów obrazowych.

Temat kontratypu został rozwinięty w artykule *Ars Legis czy Lege Artis? Kilka uwag na temat wolności twórczości artystycznej i jej prawnych granic* zamieszczonym w książce zbiorowej (D. Bychawska-Siniarska, D. Głowacka (red.), *Swoboda wypowiedzi w działalności artystycznej*, Helsińska Fundacja Praw Człowieka, Warszawa 2014, s. 19-31, ISBN: 978-83-62245-8). Odnosząc

się do zagadnienia kontratypu sztuki w literaturze prawniczej oraz orzecznictwie sądowym dr Mateusz Bieczyński zwrócił uwagę na brak recepcji dokonań nauk o sztuce na gruncie nauk o prawie, która skutkuje niepewnością sądów co do podstaw oceny dzieł sztuki w konkretnym przypadku. Niedostatek szczegółowych analiz dogmatyczno-prawnych poszczególnych zagadnień związanych z prawną oceną dzieł sztuki w kontekście swobody ich publicznego rozpowszechniania, takich jak m.in. prawna definicja sztuki czy cechy przekazu obrazowego i jego różnice w stosunku do przekazu słownego prowadzić może do ograniczenia ważnych przekazów kulturowych ze względu na przewagę prawnego formalizmu nad starannością rozpoznania ocenianej rzeczywistości społecznej.

Szczegółowe analizy problemów dotyczących norm postępowania zawartych w przepisach polskiego kodeksu karnego, które mogą oddziaływać ograniczająco na zakres przysługującej artystom wizualnym wolności twórczości artystycznej zostały poddane analizie w kilku rozdziałach książek zbiorowych, których dr Mateusz Bieczyński był również redaktorem. W rozdziale książki *Prawne granice wolności sumienia i wyznania* pod redakcją naukową R. Wieruszewskiego, M. Wyrzykowskiego i L. Kondratiewej-Bryzik (Wolters Kluwer Polska 2011, s. 259-268, ISBN: 978-83-264-1610-1) zatytułowanym *Wolność twórczości artystycznej a granice wolności sumienia i wyznania* dokonał charakterystyki przepisów polskiego prawa karnego regulujących przestępstwo obrazy uczuć religijnych, w kontekście przypadków ich naruszenia przez twórców dzieł sztuki operujących medium obrazowym. Obok dogmatyczno-prawnej analizy językowej redakcji norm kodeksu karnego autor zwrócił uwagę na pozaprawne uwarunkowania przypadków oskarżeń kierowanych pod adresem artystów o naruszenie czyjejś wolności sumienia i wyznania poprzez rozpowszechnianie nieprzyjaznych treści w dziele sztuki. Spór o wartości pomiędzy środowiskami artystycznymi i grupami wyznaniowymi nie należy bowiem jedynie do problemów współczesności, ale jest głęboko wpisany w spór między religiami na kontynencie europejskim od czasów najdawniejszych. Artyści, działający niegdyś przede wszystkim na usługach kościoła, z czasem wyemancypowali swoją sztukę, która przestała pełnić funkcję służebną wobec religii. Pomimo rozejścia się dróg twórców i dawnych zleceniodawców, obie grupy – artyści i duchowni – zgłaszają prawa do posługiwania się wypracowaną w toku historii sztuki ikonografią, co przekłada się na prowadzenie postępowań mających za przedmiot oceny działalność artystyczną.

Osobnym opracowaniem książkowym współredagowanym przez dr Mateusza Bieczyńskiego wraz z dr Andrzejem Jakubowskim jest książka *Prawo wobec erotyki w sztuce i pornografii* wydana nakładem Wydawnictwa Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu i Wydawnictwa Naukowego Silva Rerum (Wydawnictwo Silva Rerum / Wydawnictwo Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu, Poznań 2016, s. 372, ISBN: 978-83-64447-11-2). Recenzentami książki byli prof. dr hab. Andrzej Szwarec oraz prof. dr hab. Ireneusz Kamiński. Została ona w całości poświęcona relacji prawa i sztuki w kontekście obowiązujących przepisów prawno-karnych ustanawiających zakazy produkcji, rozpowszechniania i posiadania treści pornograficznych. Nadrzędnym celem tego monograficznego opracowania naukowego była próba odpowiedzi na pytanie o możliwość delimitacji pojęć sztuka erotyczna – pornografia na gruncie prawa karnego, jak również analiza funkcjonującego w zachodniej nauce prawa i nauk o sztuce pojęcia sztuka pornograficzna. Zgodnie z przeważającym w polskiej nauce prawa punktem widzenia kwalifikacja określonego przekazu jako pornograficzny wyklucza z definicji jego artystyczny charakter (teza o rozłączności sztuki i czynów bezprawnych). Tymczasem jednak praktyka twórcza artystów powojennych wskazuje na nieadekwatność wcześniej wypracowanych przez doktrynę prawniczą kryteriów oceny dzieła poruszającego tematykę ludzkiej nagości i/lub seksualności. Dominujące w opracowaniach naukowych z zakresu prawa odwołanie do kryterium estetycznego nie zdaje egzaminu w przypadkach, gdy artysta wykazuje dbałość o piękno przedstawienia przy jednoczesnej treściowej transgresji (przekroczenie ustalonych norm w zakresie obyczajności). W książce zostały opublikowane trzy teksty autorstwa dr Mateusza M. Bieczyńskiego. Pierwszy z nich, zatytułowany *Sztuka i pornografia z punktu widzenia prawa – perspektywa historyczna* (s. 23-76) stawia pytanie o to czy sztuka może być pornograficzna i podejmuje próbę udzielenia odpowiedzi w perspektywie historycznych przemian społecznych standardów tolerancji dla treści nieobyczajnych w przekazach artystycznych. Autor podkreślił czasową oraz geograficzną zmienność standardów oceny dzieł sztuki erotycznej. Scharakteryzował również kierunek ewolucji znamion czynów bezprawnych oraz dóbr prawnych przez nie chronionych – od obrazy moralności ku naruszeniu zindywidualizowanej wrażliwości odbiorcy (kryterium prezentacji treści pornograficznych osobie, która sobie tego nie życzy). Drugi z artykułów, zatytułowany *Definicja pornografii w prawie karnym w świetle celu artystycznego jako przesłanki różnicującej ocenę sądową* (s. 123-190) skupił uwagę na porównaniu sposobu oceny pornograficzności i nieobyczajności

przekazu na gruncie nauk prawnych i nauk o sztuce. Punktem wyjścia uczyniono w nim pytanie o możliwość sformułowania operatywnej definicji pornografii, która mogłaby być użyteczna dla wydawania rozstrzygnięć w procesach sądowych mających za przedmiot oceny dzieło sztuki lub przekaz, którego autor uważa go za artystyczny. Autor zwrócił uwagę na nakładające się problemy związane z porównywaniem pojęć nieostrych (sztuka / erotyka / pornografia) i ocennych (nieobyčajność). Zaproponował również typologię modeli wnioskowań w tym przedmiocie na podstawie analizy koncepcji teoretycznych funkcjonujących w literaturze prawniczej i w naukach humanistycznych, wykazując, że są one wzajemnie uwarunkowane i korzystają z tych samych argumentów pomimo braku bezpośrednich nawiązań i treściowych zapożyczeń. Wniosek taki można uznać za dodatkowy argument za większym zbliżeniem nauk o prawie i nauk o sztuce w celu wypracowania operatywnych modeli argumentacyjnych na gruncie praktyki stosowania prawa. Trzeci artykuł zatytułowany *Relacja sztuki i pornografii w polskim prawie karnym* (s. 235-296), zgodnie z brzmieniem tytułu, skupia się na problemie oceny dzieł sztuki o tematyce związanej z nagością i seksualnością w prawie polskim. Przywołane w nim zostały zarówno argumenty przedstawicieli nauki prawa, jak również tezy z orzecznictwa sądowego dotyczące przekazów pornograficznych i artystycznych we wzajemnej relacji, zarówno w odniesieniu do regulacji i postępowań współczesnych, jak i wcześniejszych. Podjęto również próbę oceny porównawczej standardów polskich i europejskich (orzecznictwo ECTS).

3. Tematyka związana z filozoficzno-prawnymi uwarunkowaniami prawa kultury

Problemy związane z niedostatecznym rozpoznaniem w dyskursach prawniczych wiedzy dostarczanej przez nauki o sztuce i nauki humanistyczne skłoniły dr Mateusza Bieczyńskiego do zainteresowania się relacją prawa i sztuki na poziomie bardziej ogólnych rozważań filozoficzno-prawnych. Przyjęcie takiej perspektywy miało na celu stworzenie naukowych podstaw dla późniejszego opracowania szczegółowej dogmatyki prawnej pozwalającej na pełniejsze rozpoznanie specyfiki ocenianej przez sądy dziedziny społecznej praktyki, jaką jest szeroko pojęta produkcja artystyczna. Przedmiotem szczegółowego zainteresowania po obronie doktoratu uczynił zatem pytanie o możliwość i zasadność sformułowania definicji sztuki na gruncie prawa. Refleksja ta zaowocowała publikacją artykułu w języku niemieckim zatytułowanego *Kunstbegriff im Schrifttum und in der Rechtsprechung des BVerfG. - Analyse der*

“Meilensteine” (KUR (Kunst und Recht), 6/2011, s. 10-29, ISSN: 1437-2355), który charakteryzował historię wydanych przez niemieckie sądy – w szczególności Niemiecki Związkowy Sąd Konstytucyjny (*Bundesverfassungsgericht*) – w okresie powojennym (1949-2010). Temat ten został rozwinięty i rozszerzony w dwujęzycznej (polsko-niemieckiej) książce zatytułowanej *Pojęcie sztuki w niemieckiej literaturze prawniczej i orzecznictwie Niemieckiego Związkowego Sądu Konstytucyjnego / Der Kunstbegriff in der juristischen Literatur und Rechtsprechung des Bundesverfassungsgericht* wydanej w roku 2012 nakładem Wydawnictwa Naukowego Scriptorium (ISBN: 978-83-62625-41-3, s. 172). Opracowanie to składa się z dwóch części. W pierwszej podjęto próbę wskazania i krótkiej charakterystyki najczęściej popełnianych błędów we wnioskowanych prawniczych, które wynikały z chęci zamaskowania argumentacyjnych braków w odniesieniu do prawnej charakterystyki działalności artystycznej. Trudności definicyjne prowadziły prawników w ‘ślepe uliczki’ twierdzeń, że zamiast podejmować próby odpowiedzi na pytanie czym jest sztuka można wybrnąć z tego problemu poprzez deklarację definicyjnej abstynencji, rozwiązania kazuistyczne, odwołanie się do opinii biegłego, uwikłanie w subiektywne aspekty oceny intencji artystycznej, rekonstrukcję społecznych zapatrywań na sztukę i próby budowania obiektywizującego wzorca ocennego, cytaty znanych osób ze świata sztuki lub deklarację *in dubio pro arte liberta*. Dzięki oczyszczeniu pola argumentacji w dalszej części opracowania możliwa stała się pogłębiona charakterystyka zapatrywania Niemieckiego Trybunału Konstytucyjnego na problem definicji sztuki. Poczynione uwagi przeniosły na grunt polskiej nauki prawa rozpoznania poczynione przez niemieckich prawników dostarczając ważnego materiału porównawczego.

Problemmowi teoretycznych aspektów prawnego dyskursu na temat twórczości artystycznej dotyczyło również 7 kolejnych artykułów naukowych opublikowanych zarówno w czasopismach naukowych, jak również książkach zbiorowych. W kolejności chronologicznej były to: (1.) *Sztuka a rozrywka. O pozornym dualizmie pojęciowym z punktu widzenia nauk o sztuce, filozofii i prawa* (W. Machura i inni (red.), *Sztuka, media, rozrywka*, Wydawnictwo Scriptorium, Opole 2012, s. 21-49, ISBN: 978-83-62625-34-5), (2.) *Sztuka, Prawo i Fikcja* (Zeszyty Artystyczne 2014, nr 25, s. 9-20), (3.) *Sztuka. Reklama. Konsumpcja* (Media i Medioznawstwo, No. 3/2011, s. 25-41, ISSN: 2082-6621), (4.) *O prawnej tożsamości sztuki* (Artluk 2(20)2011, s. 88-89), (5.) *‘Piękno nie służy sztuce’ – o nieprzydatności kryterium estetycznego dla prawnej oceny dzieł sztuki*

(Themis Polska Nova, 2016/NR2(11), s. 5-32), (6.) *Prawo i estetyka – zewnętrzna i wewnętrzna normatywność sztuki* (Zeszyty Artystyczne 2015, nr 26, s. 7-30, (7.) *Normatywne aspekty teorii Świdzińskiego – sztuka kontekstualna a definicja sztuki w nauce prawa* (Zeszyty Artystyczne 2018, nr 32, artykuł przyjęty do druku). W wymienionych publikacjach podjęte zostały próby rozgraniczenia pojęć istotnych z punktu widzenia prawnej oceny dzieł sztuki. Rozważana była doniosłość pojęcia sztuki niskiej i wysokiej dla prawnych rozstrzygnięć w zakresie zakresu swobody twórczej, relacja sztuki i reklamy w kontekście prawnej kwalifikacji przekazów, a także podniesiony został problem znaczenia kryterium estetycznego dla orzecznictwa sądowego. Autor zwrócił uwagę na niebezpieczeństwo przenoszenia wartościowań estetycznych do dyskursów prawnych oraz zestawiał ze sobą uwagi prawników amerykańskich poczynione w tym zakresie przed stoma laty ze współczesnymi orzeczeniami wydanymi przez polskie sądy. Tekst nr 5., 6. i 7. dotyczą różnych zależności wynikających z sytuowania się sztuki w obszarze dwóch porządków normatywnych – prawnego, który jest wobec niej zewnętrzny i estetycznego, który jest dla niej wewnętrzny (immanentnie w nią wpisany). Historia sztuki wskazuje jednak na tendencję do autonomizowania się sztuki względem obu porządków normatywnych. Stopniowo stawała się ona systemem autopoietycznym, a więc konkurencyjnym zarówno względem prawa, jak i estetyki. Współczesne teorie sztuki kwestionują bowiem podległość sztuki jakimkolwiek normom społecznym – przynajmniej na płaszczyźnie genetycznej. Podważa to ustalone w XIX i XX wieku punkty odniesienia przyjmowane przez prawo przy ocenie sztuki i stawia przed sądami zupełnie nowe wyzwania.

2. Tematyka związana z prawem autorskim.

Tematyka związana z prawem autorskim pojawiła się w publikacjach dr Mateusza Bieczyńskiego jeszcze przed obroną pracy doktorskiej. W roku 2009 opublikował on tekst *Czy fotografia musi być oryginalna? O praktykach artystycznych kontestujących zasady prawa autorskiego* (Kwartalnik Fotografia 29/2009, s. 111-114). Poruszył w nim problem praktyk artystycznych z definicji sprzecznych z regulacjami prawa autorskiego, jak również postaw twórczych świadomie te regulacje kontestujących. Tym samym wykazał, że współcześnie nastąpiło rozejście się kryteriów oceny prawnej i artystycznej odnośnie zapożyczania motywów z czyjejś twórczości. W niektórych środowiskach mamy do czynienia z milczącym przyzwoleniem na kopiowanie od innych, co może wprowadzać w błąd niedoświadczonych artystów i debiutantów odnośnie granic dozwolonych

zapożyczeń w sztukach wizualnych. Artykuł stanowił zatem próbę skonfrontowania ze sobą normatywnego wzorca postępowania na podstawie obowiązujących regulacji prawa autorskiego z praktyką twórczą, która świadomie lub nieświadomie przekracza ustanowione przez prawo granice. Już w roku 2010 opublikował on artykuł *Plagiat czy zapożyczenie? O prawnym-autorskich problemach „twórczości apriopriatywnej”*. Studium przypadku na podstawie wyroku SN z dnia 23 listopada 2004 r. (Etyka w Mediach, Poznań-Opole 2010, Vol. 4: s. 33-40), w którym poddał on analizę postępowanie sądowe dotyczące granic cytatu i plagiatu w sztukach wizualnych. Sprawa dotyczyła nieautoryzowanego powielenia motywu ze słynnego plakatu solidarnościowego wzywającego do udziału w wyborach do sejmiku w roku 1989, na którym znalazł się kroczący szeryf z filmu *W samo południe*. Kazus ten posłużył autorowi do szerszych refleksji na temat zapożyczeń obrazowych w sztuce współczesnej i ich prawnych kwalifikacji na gruncie prawa autorskiego. Refleksja ta znalazła swoją kontynuację w kolejnych 3 artykułach opublikowanych już po obronie pracy doktorskiej: (1.) *Plagiat jako immanentna granica wolności twórczości artystycznej* (Studia Prawnicze 2 (188)/2011, s. 7-57, ISSN: 0039-3312); (2.) *Historia sztuki historią “tego co niegdyś widziane”. O naśladownictwie w sztuce i wystawie “Deja-vu” w Staatliche Kunsthalle w Karlsruhe* (Artluk 3/2012, s. 14-19), (3.) *Twórczość paralelna (podwójna) a prawo autorskie w Niemczech* (J. Sobczak, K. Chałubińska-Jentkiewicz (red.), *Prawo prasowe między wymogami prawa, nakazami etyki a oczekiwaniami rynku. W poszukiwaniu nowego modelu dziennikarstwa*, Toruń 2016, s. 347-378, ISBN: 978-83-8019-546-2). Dotyczyły one różnych aspektów współczesnej twórczości artystycznej wykorzystującej strategię wizualnego naśladownictwa. Stanowiły one próbę rozgraniczenia kluczowych dla oceny prawnej pojęć takich jak plagiat, cytat, inspiracja. Wskazywały również na dualizm roli przepisów prawa autorskiego w kształtowaniu zakresu ochrony wolności twórczości artystycznej. Z jednej strony prawo autorskie jest bowiem ochroną dla materialnych i osobistych interesów jednego twórcy, dla innych stanowi jednak istotne ograniczenie źródeł ich inspiracji – jest zatem jednocześnie gwarancją i granicą swobód twórczych. Stanowi również ważny punkt odniesienia dla tych przypadków podobieństwa dzieł sztuk wizualnych, które nie wynikają z działania intencjonalnego. Szczególnym przypadkiem wymagającym rozważenia jest bowiem tzw. twórczość podwójna zwana również równoległą. Oznacza ona taką sytuację, gdy dwóch twórców w tym samym czasie, w niezależnych procesach twórczych tworzy takie samo lub bardzo podobne dzieło. Autor przeanalizował kilka spraw,

w których doszło do stwierdzenia wystąpienia takiej sytuacji. Wykazał, że twórczość paralelna pojawia się najczęściej wtedy, gdy przebieg procesu twórczego są w większym zakresie przez czynniki zewnętrzne, takie jak wspólne odwołanie do jednego źródła, wytyczne zamawiającego w postępowaniu konkursowym lub przypadkowy wybór wspólnego tematu (np. adaptacja filmowa tej samej książki lub podobne skojarzenie symboli). Wystąpienie takiej sytuacji stanowi pewne odstępstwo od zasady bezwzględnego charakteru prawa autorskiego (skuteczne *erga omnes*), bowiem twórcy paralelni mogą pożywać innych, ale nie mogą pozwać się skutecznie nawzajem ze względu na brak związku kauzalnego między ich utworami. Autor stawia tezę, że przypadek twórczości równoległej nie stoi w sprzeczności z przesłanką statystycznej jednorazowości jako kryterium oceny indywidualności utworu.

W obrębie tematyki związanej z prawem autorskim należy wskazać również artykuły nawiązujące do intersekcji z prawem prasowym: *Prasa – Prawo – Karykatura* (Artluk 3/2012, s. 63-64) oraz *Sztuka – Prawo – Prasa. O ich wielostronnej relacji* (Artluk 2/2012, s. 70-72).

3. Tematyka związana z szeroko pojętymi prawami człowieka.

Również problematyka związana z prawami człowieka wystąpiła w publikacjach dr Mateusza Bieczyńskiego jeszcze przed obroną pracy doktorskiej. W artykule naukowym *Równość granicą i gwarancją wolności – trwałość koncepcji* (Etyka w Mediach, Poznań/Opole 2010, Vol. 4: s. 79-85) autor wskazywał na trwałość koncepcji prawnych równości praw i równości wobec prawa przy jednoczesnej historycznej zmienności ich treści. Pozwoliło mu to na zbudowanie teoretycznych podstaw dla późniejszych analiz pojęcia wolności i wolności prawnie chronionej. Jedną z publikacji, w której odniósł się do tych problemów teoretycznych była współautorska książka monograficzna napisana wraz z prof. Leszkiem Wiśniewskim, zatytułowana *Swoboda przemieszczania się w prawie międzynarodowym, prawie Unii Europejskiej i polskim prawie krajowym* (Wydawnictwo Naukowe Silva Rerum, Poznań 2014; ISBN: 978-83-64447-36-5, 183 s.). Recenzentem wydawniczym był prof. dr hab. Stanisław Bożyk. W dostarczonej recenzji stwierdził on m.in. że „recenzowane opracowanie stanowi bardzo rzetelne, solidne i dobrze udokumentowane, zawierające w swojej treści wiele cennych spostrzeżeń i konkluzji, studium jednej z podstawowych wolności jednostki: swobody przemieszczania się”. Publikacja ta, wydana drukiem tuż przed wybuchem kryzysu imigracyjnego wywołanego wojną w Syrii,

okazała się niezwykle aktualna, wskazywała bowiem na niedoskonałość systemu regulacji prawnych dotyczących przemieszczania się.

4. Tematyka związana z ochroną dziedzictwa kulturowego.

Również zagadnienia związane z ochroną zabytków oraz ochroną dziedzictwa kulturowego znalazły się obszarze zainteresowań dr Mateusza Bieczyńskiego jeszcze przed obroną doktoratu. W roku 2010 opublikował artykuł naukowy zatytułowany *Kodeks etyki muzealnej ICOM a działalność ekspercka muzealników* (Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Zarządzania i Prawa im. Heleny Chodkowskiej w Warszawie, 2(35)2010, s. 136-142). Podjął problem opinii zleconych sporządzanych przez muzealników na potrzeby rynku dzieł sztuki. Omówione w nim zostały regulacje kodeksu etyki muzealnej ICOM i argumenty natury aksjologicznej stojącej za ustanowionymi w nimi zakazami tego typu praktyk.

Poszerzone zainteresowanie ochroną dziedzictwa kulturowego związane jest z realizowanym projektem grantowym finansowanym ze środków Komisji Europejskiej w programie HEURIGHT, którego dr Mateusz Bieczyński jest jednym z wykonawców. Projekt ten, realizowany w ramach konsorcjum naukowego pomiędzy Uniwersytetem Artystycznym w Poznaniu, Wydziałem Prawa Uniwersytetu w Trieście (Włochy) oraz Instytutem Międzynarodowego Prawa Porównawczego w Londynie (Wielka Brytania) podejmuje zagadnienie prawa do dziedzictwa kulturalnego w prawie Unii Europejskiej. W jego ramach dr Mateusz Bieczyński opublikował lub złożył do druku następujące publikacje: (1.) artykuł naukowy *Prawo do dziedzictwa kulturowego w Prawie Unii Europejskiej – sprawa dwóch sądów* (J. J. Sobczak, K. Chałubińska-Jentkiewicz, K. Kakareko (red.), *Prawo wobec kultury i sztuki*, Warszawa 2017, 9788381076333, s. 63-82), (2.) artykuł naukowy *The Nicosia Convention 2017: A New International Instrument Regarding Criminal Offences against Cultural Property*, „Santander Art and Culture Law Review” (2017) t. 3, nr 2 (artykuł przyjęty do druku); (3.) artykuł naukowy *Destrukcja dzieł sztuki a prawo w ujęciu historycznym*, *Studia Politologiczne* 2018 (publikacja przyjęta do druku); (4.) rozdział w monografii *The "Right to Cultural Heritage" in the European Union: A Tale of Two Courts*, [w:] A. Jakubowski, K. Hausler, F. Fiorentini (red.), *Cultural Heritage, Cultural Rights and the European Union: A Critical Inquiry*, BRILL, Boston-Leiden 2018 (artykuł przyjęty do druku).

Artykuł nr 1 oraz nr 4 dotyczą prawa do dziedzictwa kulturowego w prawie Unii Europejskiej w świetle orzecznictwa dwóch trybunałów – strasburskiego

(ETPC) i luksemburskiego (TSUE). Zawierają one analizy konkretnych werdyktów, w których sądy odnosiły się do różnych aspektów prawa własności rzeczy ruchomych i nieruchomości oraz jego ograniczeń podyktowanych interesem publicznym. Artykuł nr 2 charakteryzuje postanowienia najnowszej koncepcji dotyczącej przeciwdziałania przestępstwom przeciwko dobrom kultury (Konwencja z Nikozji z maja 2017 roku). Jego treściowym dopełnieniem jest artykuł nr 3 przedstawiający problem destrukcji dzieł sztuki w szerszej perspektywie, ze szczególnym uwzględnieniem roli prawa w ochronie kulturowego dziedzictwa przeszłości w różnych okresach historycznych. Ostatni z wymienionych artykułów, który jest rozdziałem większej monografii wydawanej w prestiżowym zachodnim wydawnictwie, stanowi podsumowanie trzyletniego projektu badawczego.

5. Tematyka związana z historią prawnych regulacji twórczości artystycznej oraz jej społeczno-prawnymi uwarunkowaniami

Zainteresowanie prawnymi uwarunkowaniami życia artystycznego rozpatrywanymi z perspektywy historycznej znalazły się polu zainteresowania badawczego dr Mateusza Bieczyńskiego jeszcze przed obroną pracy doktorskiej. W artykule *O religii, prawie kanonicznym i wizerunkach* (Etyka w Mediach, Poznań- Opole 2010, Vol. 2: s. 9-26) poruszył on kwestię uwikłania pytania o prawne granice wolności sztuki w spory religijne prowadzone na kontynencie europejskim, a w szczególności w teologiczne debaty nad miejscem obrazów w kulcie religijnym. Inny aspekt społecznego uwarunkowania sztuki w systemy normatywne poruszył artykuł naukowy *Kara „in effigie” – wizerunki w służbie wymiaru sprawiedliwości (Między Klio a Themis – Księga dedykowana Profesorowi Jackowi Sobczakowi*, Wydawnictwo Silva Rerum, Poznań 2016, s. 149-160, ISBN: 978-83-64447-80-8). Przedstawione w nim praktyki wykonywania kar zastępczych na wizerunkach nieobecnej osoby są – jak starał się wykazać autor – stale obecne w kulturze europejskiej, a w przeszłości zyskiwały bezpośrednie przełożenie na obowiązujące normy prawne. Z kolei artykuł naukowy *Publiczne dotowanie sztuki w debacie medialnej. Agenda Settings i Art Founding Controversy 1989* (Media – Czwarta Władza?, Tom III / cz. II (2011), s. 53-64, ISBN: 978-83-62625-21-5) poruszał współczesny problem wpływu polityki kulturalnej państwa na zakres wolności sztuki. Wpływ ten następuje poprzez redystrybucję środków finansowych na działalność kulturalną, jak również administracyjne decyzję o dostępie do infrastruktury wystawienniczej. Kontrola zasobów stanowi miękki odpowiednik dawnych

środków nadzoru państwa nad kulturą i sztuką. Brak zgody na publiczną prezentację dzieł ze strony publicznych galerii i muzeów może równie silnie oddziaływać ograniczająco na zakres swobody rozpowszechniania dzieła sztuki, co autorytatywny zakaz jego publikacji. Podobne problemy związane są z prowadzeniem wewnętrznej kontroli przekazów w obrębie instytucji powołanej do edukacji artystycznej, o czym przekonuje dr Mateusz Bieczyński w artykule naukowym *Rola Akademii Sztuk Pięknych w procesie kształtowania się i realizacji prawnej gwarancji wolności sztuki* (Ł. Guzek (red.), *Sztuki w kontekście społecznym. Nowe role Akademii i współczesne oblicza akademizmu*, Gdańsk 2016, s. 17-26, ISBN 978-83-65366-22-1). Przedstawił w nim instytucjonalne uwarunkowania rozwoju sztuk wizualnych od momentu ustanowienia Królewskiej Akademii Sztuk Pięknych we Francji w roku 1648.

Oprócz publikacji naukowych z zakresu nauk prawnych dr Mateusz Bieczyński ma na swoim koncie również liczne publikacje naukowe z zakresu historii sztuki. Łącznie jest on autorem i redaktorem lub współredaktorem 3 książek oraz 5 artykułów naukowych z tej dziedziny wiedzy. Wybrane publikacje to:

- 1.) M. Bieczyński, *Dynamika miejsca. O wystawie 622 Upadki Bunga zorganizowanej dla uczczenia 100-lecia Związku Polskich Artystów Plastyków*, [w:] *622 Upadki Bunga, katalog wystawy*, Toruń 2011, s. 17-25, ISBN: 978-83-62881-06-2;
- 2.) M. Bieczyński, *Samobójstwo na raty. O kondycji sztuki polskiej pod koniec lat 40. i na początku 50. w kontekście Wystawy Poznańskiej z października 1949 r.*, [w:] W. Machura (red.), *Materiały z historii kultury Wielkopolski* (t. I), Opole 2013, Wydawnictwo Naukowe Scriptorium
- 3.) M. Bieczyński, *Grafika – kopia oryginalna*, [w:] *8 Biennale Grafiki Studenckiej*, Katalog wystawy, Poznań 2013, s. 28-29, ISBN: 978-83-63533-07-6;
- 4.) M. Bieczyński, M. Kurak (red.), *Instalatorzy*, Wydawnictwo Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu, Poznań 2014, ISBN: 978-83-63-533-38-0;
- 5.) M. Bieczyński, *“Artysta nieobecny”*, czyli jak Paweł Łubowski ukradł ideę sztuki nowoczesnej / *“Artist absent” or how Paweł Łubowski stole the idea of modern art*, [w:] J. Pokorna-Pietras (red.), *Igraszki z Chronosem. Obrazy zatrzymane Pawła Łubowskiego*, Poznań 2014, s. 18-22, ISBN: 978-83-929801-2-4;

- 6.) M. Bieczyński (red.), *Agnieszka Mori – Grafika esencjonalna / Essential graphics*, Poznań 2014, ISBN: 978-83-63533-10-6;
- 7.) M. Bieczyński, *Poetyka materii w twórczości Andrzeja Okińczycy / Poetics of Matter in the Work of Andrzej Okińczyc*, Wydawnictwo Miejska Galeria Sztuki w Łodzi, Łódź 2016, s. 3-12, ISBN: 978-83-945024-0-9;
- 8.) M. Bieczyński (red.), *Instytucja sztuki*, Wydawnictwo Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu, Poznań 2016, s. 18-20, ISBN: 978-83-64447-87-7 / 978-83-65578-14-3;

4. Kierowanie międzynarodowymi lub krajowymi projektami badawczymi lub udział w takich projektach

Dr Mateusz Bieczyński w okresie po obronie rozprawy doktorskiej czynnie uczestniczył w dwóch projektach badawczych. Pierwszy to projekt nr UMO-2012/05/D/HS2/03592, którego był kierownikiem i głównym wykonawcą. Był on zatytułowany *Filozoficzne podstawy prawnego ograniczania wolności twórczości artystycznej* i został zrealizowany w latach 2013-2017 na Uniwersytecie Artystycznym w Poznaniu w ramach programu grantowego SONATA ze środków Narodowego Centrum Nauki (NCN). W jego ramach zostały wydane dwie książki w tym jedna współautorska oraz opublikowanych 7 artykułów naukowych. Podstawowym celem naukowym realizacji projektu było przeprowadzenie teoretycznych badań źródłowych nad filozoficznymi podstawami prawnych ograniczeń sztuk wizualnych na kontynencie europejskim w ujęciu historycznym. Jego istotą było wykazanie ścisłej zależności pomiędzy faktycznym zakresem wolności przyznanej sztukom wizualnym w poszczególnych okresach historycznych a reprezentatywnymi dla danego czasu koncepcjami i systemami filozoficznymi, które za jeden z celów stawiały sobie wyjaśnienie społecznej funkcji sztuki lub formułowały pod jej adresem określone oczekiwania, jak również stworzenie modelu wnioskowań odnośnie zależności pomiędzy koncepcjami filozoficznymi, teorią sztuki i teorią prawa.

Drugi projekt badawczy o numerze identyfikacyjnym Nr. 30/DSAP-PF/HERITAGEPLUS/2015 zatytułowany *Heuright: The Right to Cultural Heritage Its Protection and Enforcement through Cooperation in the European Union* jest realizowany w latach 2015-2018 w ramach programu grantowego HEURIGHT ze środków Komisji Europejskiej. Dr Mateusz Bieczyński jest jednym z jego wykonawców i opiekunem merytorycznym z ramienia instytucji przyjmującej i jednocześnie lidera konsorcjum naukowego – Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu. Oprócz polskich instytucji (UAP, INP PAN, IS PAN)

w konsorcjum znalazły się zagraniczne jednostki naukowe: The British Institute of International and Comparative Law (BIICL) w Londynie (Wielka Brytania) oraz Department of Legal Studies, Language, Interpreting and Translation Studies University of Trieste (Włochy). Partnerami projektu jest czasopismo naukowe „Santander Law & Culture Law Review”. Najważniejsze pytania badawcze projektu to: W jaki sposób definiuje się dziedzictwo kulturowe w Unii Europejskiej, w tym w prawie Unii Europejskiej? Czy istnieje prawo do dziedzictwa kulturowego? Jak przebiega współpraca w dziedzinie ochrony dziedzictwa kulturowego w UE (w tym na poziomie instytucjonalnym i politycznym)? Czy istnieje międzynarodowy prawny obowiązek współpracy w dziedzinie dziedzictwa kulturowego? W jaki sposób dziedzictwo kulturowe jest chronione z perspektywy prawnej (w tym w ramach praw człowieka)? W jaki sposób realizowany i egzekwowany jest dostęp do dziedzictwa kulturowego? W jaki sposób realizowane jest uczestnictwo jednostek, społeczności i mniejszości w dostępie do dziedzictwa kulturowego (z uwzględnieniem podejścia oddolnego)? Jaki wpływ na ochronę dziedzictwa kulturowego i związane z nim prawa człowieka mają współczesne wyzwania UE (kryzys migracyjny, wyzwania dla demokracji i ramy UE itp.)?

5. Międzynarodowe lub krajowe nagrody za działalność odpowiednio: naukową albo artystyczną

Habilitant otrzymał za swoją działalność naukową następujące dowody uznania:

1. **2012-2013**, stypendium START przyznane przez Fundację na Rzecz Nauki Polskiej (FNP) / Przyznawane w drodze konkursu. Wyróżnienie najzdolniejszych młodych uczonych i zachęcenie ich do dalszego rozwoju naukowego przez umożliwienie pełnego poświęcenia się pracy badawczej. Zgodnie z regulaminem obowiązującym kandydatów składających wnioski w najbliższym konkursie stypendium można otrzymać tylko raz.
2. **2013**, Stypendium artystyczne Marszałka Województwa Wielkopolskiego / przyznawane w drodze konkursu. Stypendia przyznawane są wyróżniającym się animatorom życia artystycznego i kulturalnego na realizację ich projektów. Konkurs skierowany jest do osób przed 35 rokiem życia.

3. **2016**, Nagroda III Stopnia przyznana przez Rektora Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu za pracę na rzecz uczelni / przyznawana uznaniowo przez Rektora UAP, przyznana za przygotowanie programu kierunku studiów „Kuratorstwo i teorie sztuki”.
  4. **Marzec 2018**, główna nagroda Prezydenta Miasta Poznania na najlepszą książkę popularnonaukową na Targach Książki w Poznaniu (MTP).
- 6. Wygłoszenie referatu na międzynarodowych lub krajowych konferencjach tematycznych**

Dr Mateusz Bieczyński uczestniczył w wielu konferencjach naukowych o charakterze międzynarodowym i krajowym. Zasadniczymi zagadnieniami podejmowanymi przez habilitanta były: kwestie dotyczące praw człowieka, wolności sumienia i wyznania, wolności twórczości artystycznej, ochrony dziedzictwa kulturowego, prawno-społecznych i prawno-instytucjonalnych uwarunkowań życia artystycznego. Po uzyskaniu stopnia doktora nauk prawnych wziął udział w 14 konferencjach naukowych wygłaszając na 14 z nich referatów naukowych. Cztery spośród nich miały miejsce poza granicami Polski, po jednej w Niemczech, Danii, Włoszech oraz USA.

Lista odbytych konferencji

Nazwa i miejsce konferencji	Data	Organizator	Tytuł wygłoszonego referatu
Niemcy, Kolonia, 19. Internationales Doktoranden- und Habilitandenseminar Kunst und Recht	8-9 lipca 2017 roku	Rautenstrauch-Joest-Museum, seminarium naukowe	Enforcing the right to cultural heritage in EU law: a matter of two courts (ECtHR and ECJ)
Dania, Kopenhaga, Wydział Nauk Prawnych Uniwersytetu w Kopenhadze,	7 lipca 2017 roku	ICON: the International Society of Public Law	The Right to Cultural Heritage. Its Enforcement by European International Human Rights Courts (ECJ and ECtHR)
Polska, Warszawa, Centrum Edukacji Nauczycieli Szkół Artystycznych CENSA – seminarium naukowe	1 lipca 2017 roku	Centrum Edukacji Nauczycieli Szkół Artystycznych CENSA	Prawo autorskie w szkole artystycznej
Polska, Warszawa, Narodowy Instytut Audiowizualny (NINA), konferencja naukowa: Prawo wobec kultury i sztuki	8 grudnia 2016 roku	Narodowy Instytut Audiowizualny (NINA)	Prawo do dziedzictwa kulturowego w prawie Unii Europejskiej – sprawa dwóch sądów
Polska, Wrocław – Program Europejskiej Stolicy Kultury 2016, seminarium: Launching Event: Culture	14 listopada 2016 roku	Wrocław – Program Europejskiej Stolicy Kultury 2016	Freedom of Expression in the Arts and Media – New Challenges in the Digital Era

and Human Rights – The Wrocław Commentaries			
Włochy, Wydział Prawa Uniwersytetu w Trieście, seminarium naukowe: „HEURIGHT14 – The Right to Cultural Heritage. Protection and Enforcement through Cooperation in the European Union”	7 lipca 2016 roku	Wydział Prawa Uniwersytetu w Trieście	Enforcing the Right to Cultural Heritage in the EU: A Matter of two Courts
Polska, Akademia Sztuk Pięknych w Gdańsku, konferencja: „Sztuki w kontekście społecznym. Nowe role Akademii i współczesne oblicza akademizmu”	6 listopada 2015 roku	Akademia Sztuk Pięknych w Gdańsku	Filozoficzne podstawy prawnego ograniczenia wolności sztuki
USA, Chicago, School of Art. Institute of Chicago SAIC, Printmedia Department / seminarium naukowe	2 lutego 2014 roku	SAIC	Self-made gallery – about own curatorial practices
Polska, Akademia Sztuk Pięknych we Wrocławiu / konferencja „Mediacja Sztuki: nowa interakcja między artystą, dziełem a odbiorcą”	20 listopada 2013 roku	Akademia Sztuk Pięknych we Wrocławiu	Kurator i krytyk artystyczny jako biegły sądowy. Czy jest możliwa mediacja pomiędzy artystą i społeczeństwem w dyskursie prawniczym i sądowym?;
Polska, Katedra Prawa i Postępowania Karnego KUL w Lublinie, temat konferencji: „Sztuka czy bluźnierstwo? Wolność w sztuce a obraza uczuć religijnych”	12 kwietnia 2013 roku	Katedra Prawa i Postępowania Karnego KUL w Lublinie	Kontratyp sztuki w ujęciu prawnoporównawczym
Polska, Instytut Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk (INP PAN), temat seminarium naukowego: „O sztuce, prawie i pornografii”	23 listopada 2013 roku	Instytut Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk (INP PAN)	Prawna ocena dzieł artystycznych mogących mieć charakter pornograficzny
Niemcy/Polska, Universitaet Viadrina/Collegium Polonicum w Słubicach, konferencja „Europe of the 21st Century - Europe and the European Union vis-à-vis the Crisis. Diagnoses, solutions and future scenarios”	3 lutego 2012 roku	Collegium Polonicum w Słubicach	Twórczość podwójna lub równoległa? O odrzuceniu zasady pierwszeństwa w niemieckim prawie autorskim
Polska, Polskie Stowarzyszenie Prawa Prasowego, konferencja: „System medialny w Polsce”	30 maja 2011 roku	Polskie Stowarzyszenie Prawa Prasowego	Finansowanie sztuki ze środków publicznych w dyskursie społecznym w roku 1989 w USA
Konferencje przed obroną doktoratu:			
Polska, Centrum Praw Człowieka Polskiej Akademii Nauk w Poznaniu, konferencja: „Prawne granice wolności sumienia i wyznania”	29 listopada 2010 roku	Centrum Praw Człowieka Polskiej Akademii Nauk w Poznaniu	Wolność twórczości artystycznej a wolność sumienia i wyznania

Polska, Centrum Praw Człowieka Polskiej Akademii Nauk w Poznaniu, seminarium „Konstytucyjne prawa i wolności człowieka”,	11 marca 2009 roku	Centrum Praw Człowieka Polskiej Akademii Nauk w Poznaniu	Prawne granice wolności twórczości artystycznej
Polska, Instytut Historii Sztuki Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu / konferencja: „Przestrzenie sztuki / Sztuka przestrzeni”	24 stycznia 2007 roku	Instytut Historii Sztuki Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu	Społeczne i polityczne uwarunkowania I Biennale Sztuk Przestrzennych w Elblągu 1965

e) Kryteria oceny w zakresie dorobku dydaktycznego i popularyzatorskiego oraz współpracy międzynarodowej habilitanta, zgodnie z § 5 ww. rozporządzenia we wszystkich obszarach wiedzy

1) Uczestnictwo w programach europejskich i innych programach międzynarodowych lub krajowych

Dr Mateusz Bieczyński uczestniczył w kilku programach europejskich i międzynarodowych, w tym w pobytach badawczych, seminariach naukowych, wymianie akademickiej, studiach podyplomowych. Pełna lista uczestnictwa w programach międzynarodowych obejmuje:

- 1.) **2007 – 2008** (przed doktoratem) Uczestnictwo w międzynarodowej wymianie studenckiej w ramach programu Sokrates-Erasmus – rok studiów na Uniwersytecie Humboldtów w Berlinie, kierunek historia sztuki
- 2.) **2009 – 2011** (jako student studiów doktoranckich INP PAN) Wydział Prawa Uniwersytetu w Poczdamie / czterosemestralne studia podyplomowe z zakresu prawa niemieckiego zakończone uzyskaniem dyplomu **Magister der Rechte** (Magister Legum, LL.M.)
- 3.) **2012 – 2013** (po doktoracie) Konstfack - University College of Arts, Crafts and Design w Szwecji) / dwusemestralne **Studia podyplomowe** w zakresie kuratorstwa, organizacji wystaw i zarządzania kulturą

Pobyty badawcze i rezydencyjne

- 1.) **28.06.-30.07.2013**, Tajwan, Rezydencja kuratorska w Taipei Artist Village w Taipei na Tajwanie
- 2.) **15.01.-8.02.2014**, USA, SAIC Chicago / Printmedia Department, wymiana pracowników naukowych pomiędzy UAP i SAIC, wykład gościnny: „Self-made galery – about own curatorial practices”

- 3.) **1.07.-6.09.2014**, Tajwan, Rezydencja kuratorska w Rfk Studio Treasure Hill Artist Village w Taipei na Tajwanie
- 4.) **13.05.-21.05.2017**, pobyt badawczy oraz wymiana wystaw plakatu polskiego i chińskiego, Chiny, Shenzhen, Excellence Century Centre, tytuł wystawy: „Culture of the Poster”

Na marginesie przywołać należy również działalność popularyzatorską dr Mateusza M. Bieczyńskiego w odniesieniu do problemu prawnych granic wolności sztuki w postaci współorganizacji wystawy „Sztuka a prawo karne” przedstawiającej konkretne przypadki (kazusy) spraw sądowych związanych z zagadnieniem prawnych granic wolności twórczości artystycznej. Została ona zorganizowana przy współpracy z Wydziałem Prawa Karnego Uniwersytetu Europejskiego Viadrina oraz Polsko-Niemieckim Instytutem Badawczym we Frankfurcie nad Odrą. Jej pokłosiem była publikacja artykułu naukowego w postaci recenzji wystawy (*Recenzja wystawy „Sztuka a prawo karne”*, Zeszyty Artystyczne 2015, nr 26).

Udział w międzynarodowych lub krajowych konferencjach naukowych lub udział w komitetach organizacyjnych tych konferencji

a) Zebrania naukowe jednostek naukowych

Dr Mateusz Bieczyński bierze aktywny udział w zebraniach naukowych Rady Wydziału Edukacji Artystycznej na Uniwersytecie Artystycznym w Poznaniu. Z racji pełnionej funkcji Prorektora ds. Naukowo-Badawczych UAP jest on również członkiem Senatu Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu. W ramach swojej pracy opracował wraz z zespołem program studiów II stopnia na kierunku „Kuratorstwo” za co otrzymał Nagrodę Rektora UAP za pracę na rzecz uczelni.

b) Konferencje naukowe oraz Komitety organizacyjne konferencji naukowych

Zakres konferencji z udziałem dr Mateusza Bieczyńskiego pokrywa się z listą w pkt 6. Ponadto włączał się w organizowanie konferencji na Wydziale Edukacji Artystycznej Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu oraz współorganizuje cykl otwartych wykładów gościnnych na UAP. Z racji pełnionej funkcji Prorektora ds. Naukowo-Badawczych uczestniczy w komitetach organizacyjnych konferencji naukowych organizowanych na wszystkich wydziałach UAP, w których jednak

nie bierze czynnego udziału z uwagi na tematykę znacznie różniącą się od zakresu prowadzonych badań własnych.

2) Kierowanie projektami realizowanymi we współpracy z naukowcami z innych ośrodków polskich i zagranicznych, a w przypadku badań stosowanych we współpracy z przedsiębiorcami

Dr Mateusz Bieczyński podejmuje czynną współpracę z zagranicznymi jednostkami naukowymi. Jest jednym z członków-wykonawców zespołu badawczego w ramach projektu międzynarodowego *Heuright: The Right to Cultural Heritage Its Protection and Enforcement through Cooperation in the European Union* (Nr. 30/DSAP-PF/HERITAGEPLUS/2015), który jest realizowany w latach 2015-2018 w ramach programu grantowego HEURIGHT ze środków Komisji Europejskiej. Dr Mateusz Bieczyński jest jednym z jego wykonawców i opiekunem merytorycznym z ramienia instytucji przyjmującej i jednocześnie lidera konsorcjum naukowego – Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu. Oprócz polskich instytucji w konsorcjum znalazły się zagraniczne jednostki naukowe: The British Institute of International and Comparative Law (BIICL) w Londynie (Wielka Brytania) oraz Department of Legal Studies, Language, Interpreting and Translation Studies University of Trieste (Włochy). Ponadto z racji pełnionej funkcji Prorektora UAP ds. Naukowo-Badawczych dr Mateusz Bieczyński jest również koordynatorem wymian akademickich dydaktyków z macierzystej uczelni z zagranicznymi partnerami z Izraela, USA, Tajwanu, Hongkongu oraz Kioto. Jest on również kierownikiem Działu Współpracy z Zagranicą UAP i tym samym zwierzchnikiem programu wymiany akademickiej ERASMUS.

3) Udział w komitetach redakcyjnych i radach naukowych czasopism

Dr Mateusz Bieczyński jest jednym z recenzentów współpracujących z komitetem redakcyjnym „**Santander Art and Culture Law Review**” numer ISSN 2391-7997, a także w latach 2014-2016 był członkiem komitetu redakcyjnego „**Zeszytów Artystycznych**” wydawanych na Uniwersytecie Artystycznym w Poznaniu, oraz redaktorem prowadzącym jeden numer tematyczny czasopisma. Wielokrotnie występował również jako recenzent artykułów naukowych nadesłanych do wydania w tym czasopiśmie naukowym. Recenzował również artykuły nadesłane do druku w czasopiśmie naukowym Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu „**STUDIA OECONOMICA POSNANIENSIA**”. Ponadto w latach 2012-2014 był współredaktorem czasopisma „**CoCA.in** –

Review of Contemporary Art Centres and Museums” wydawanego przez Centrum Sztuki Współczesnej ‘Znaki Czasu’ w Toruniu.

4) Członkostwo w międzynarodowych lub krajowych organizacjach i towarzystwach naukowych

Dr Mateusz Bieczyński od roku 2007 jest członkiem Stowarzyszenia Przyjaciół Prawa Prywatnego z siedzibą w Poznaniu oraz od roku 2017 członkiem Międzynarodowego Stowarzyszenia Prawa Publicznego - ICON: the International Society of Public Law. Pełni również funkcję Prezesa Zarządu Fundacji Rarytas Art Foundation powołanej w celu organizacji życia kulturalnego w Poznaniu oraz Wielkopolsce oraz wspierania działalności Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu.

5) Osiągnięcia dydaktyczne i w zakresie popularyzacji nauki i sztuki

Dr Mateusz Bieczyński w marcu 2018 roku otrzymał główną nagrodę Prezydenta Miasta Poznania na najlepszą książkę popularnonaukową na Targach Książki w Poznaniu (MTP).

W latach 2008-2016 był również czynnym krytykiem artystycznym oraz popularyzatorem wiedzy na temat prawa i sztuki – napisał ponad 100 artykułów popularnonaukowych na łamach takich czasopism artystycznych i naukowych jak Arteon, Format, Obieg.pl, Review of Contemporary Art Centres and Museums, Kwartalnik Fotografia innych.

Ponadto brał czynny udział w wielu programach jak m.in. otwarte wykłady muzealne, Uniwersytet Trzeciego Wieku czy konferencje branżowe sektorów artystycznych podczas których dawał wykłady popularyzujące wiedzę z zakresu wolności sztuki, prawa autorskiego oraz wybranych aspektów sztuki polskiej. Najważniejsze z odbytych wystąpień to:

Nazwa i miejsce wystąpienia	Data	Organizator	Rodzaj uczestnictwa
Polska, Wyższa Szkoła Nauk Humanistycznych i Dziennikarstwa / Moderacja spotkania z prof. Rosławem Szaybo	28 listopada 2014 roku	Wyższa Szkoła Nauk Humanistycznych i Dziennikarstwa w Poznaniu	Moderacja rozmowy z prof. Rosławem Szaybo na temat polskiego plakatu na emigracji
Polska, Poznań, Centrum konferencyjne Condordia Design / konferencja branżowa „Elementarz Projektanta”	14 kwietnia 2014 roku	Samorząd Studencki, Uniwersytet Artystyczny w Poznaniu	Wykład zatytułowany „Autorskie prawo kontraktowe”

Polska, Warszawa, Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie	19 grudnia 2014 roku	Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie	Moderacja rozmowy z autorami książki „Cenzura w sztuce polskiej po 1989 roku”
Polska, Poznań, Arsenał - Miejska Galeria Sztuki w Poznaniu	18 grudnia 2014 roku	Arsenał, Miejsca Galeria Sztuki w Poznaniu	Moderacja rozmowy z autorami książki „Cenzura w sztuce polskiej po 1989 roku”
Tajwan, Open Contemporary Art Centre w Tajpej / seminarium: „Art in the social context”	10 sierpnia 2013 roku	Open Contemporary Art Centre w Tajpej	Prezentacja projektu kuratorskiego „Orders of Ribbons”
Polska, Wrocław, Muzeum Współczesne Wrocław / cykl „Wykłady o sztuce”	16 maja 2013 roku	Muzeum Współczesne Wrocław	Wykład: Sztuka współczesna przeciw prawu autorskiemu
Polska, Wrocław, Muzeum Współczesne Wrocław / cykl „Wykłady o sztuce”	9 stycznia 2013 roku	Muzeum Współczesne Wrocław	Wykład: Sztuka w Polsce – czy jest wolna?
Polska, Poznań, Arsenał - Galeria Miejska w Poznaniu	15 listopada 2012 roku	Arsenał, Miejsca Galeria Sztuki w Poznaniu	Prezentacja: FantasTICO – o pracy Galerii Niewielkiej w ramach Malta Festival „Nowe Sytuacje” 2012
Polska, Toruń, Centrum Sztuki Współczesnej ‘Znaki Czasu’	14 listopada 2012 roku	Centrum Sztuki Współczesnej ‘Znaki Czasu’ w Toruniu	Wykład: Prawo autorskie a sztuka współczesna – czy istnieje możliwość koegzystencji
Polska, Toruń, Centrum Sztuki Współczesnej ‘Znaki Czasu’	15 czerwca 2012 roku	Centrum Sztuki Współczesnej ‘Znaki Czasu’ w Toruniu	Wykład: Prawne uwarunkowania skandali artystycznych
Polska, Wrocław, Muzeum Narodowe / seria „Wykłady o sztuce”	19 maja 2012 roku	Muzeum Narodowe we Wrocławiu	O praktykach artystycznych kontestujących zasady prawa autorskiego
Polska, Wrocław, Muzeum Narodowe / seria „Wykłady o sztuce”	29 maja 2010 roku	Muzeum Narodowe we Wrocławiu	Intertekstualność niemieckiego malarstwa i fotografii

6) Opieka naukowa nad studentami i lekarzami w toku specjalizacji

Dr Mateusz Bieczyński jest promotorem 27 prac licencjackich zakończonych pozytywnym egzaminem licencjackim, a także 2 prac magisterskich również zakończonych pozytywnym egzaminem magisterskim. Od września 2014 roku prowadzi seminarium licencjackie na Uniwersytecie Artystycznym w Poznaniu.

Dr Mateusz Bieczyński jest również opiekunem programów stażowych na podstawie umowy partnerskiej podpisanej przez UAP z Hongkong Design

Institute oraz wymiany akademickiej z Shanghai Normal University Art Department. Nadzoruje nabór oraz tok kształcenia studentów w programie Study in English oraz przygotowuje aplikacje do konkursu na najlepsze dyplomy uczelni artystycznych odbywających się dorocznie w Dubaju (Global Grad Show). Od roku 2016 jest również jednym z koordynatorów corocznej wystawy prezentującej najlepsze dyplomy Uniwersytetu Artystycznego na Międzynarodowych Targach Poznańskich (Konkurs im. Marii Dokowicz).

7) Staże w zagranicznych lub krajowych ośrodkach naukowych lub akademickich

Dr Mateusz Bieczyński regularnie korzysta z możliwości wyjazdowych w innych ośrodkach akademickich w Polsce i za granicą. Dotychczas uczestniczył w programach wymiany akademików pomiędzy uczelnią macierzystą (Uniwersytet Artystyczny w Poznaniu), a School of the Art Institute of Chicago (SAIC), Hongkong Design Institute (HKDI) oraz Taipei Artist Village (Tajwan). Wszystkie pobyty badawcze obejmowały pracę ze studentami oraz wygłaszanie wykładów autorskich. Każdy z nich trwał od 3 tygodni do 2 miesięcy.

Ponadto dr Mateusz Bieczyński ukończył dwusemestralne studia podyplomowe z zakresu wystawiennictwa i organizacji wystaw w Szwecji (Konstfack – University of Arts, Crafts and Design w Sztokholmie), czterosemestralne studia podyplomowe z prawa niemieckiego w Niemczech (Juristische Fakultät Universität Potsdam) oraz przez dwa semestry studiował w Niemczech w ramach wymiany akademickiej w programie ERASMUS (Kunstgeschichte, Humboldt Universität Berlin).

8) Udział w zespołach eksperckich oraz konkursowych

Dr Mateusz Bieczyński czterokrotnie występował jako biegły sądowy przed poznańskimi sądami – Sądem Rejonowym oraz Sądem Gospodarczym – wydając opinie z zakresu prawa autorskiego i projektowania graficznego. Jest on również członkiem zespołu recenzentów wniosków przy Komisji Europejskiej.

Dr Mateusz Bieczyński
adiunkt na Wydziale Edukacji Artystycznej
Uniwersytet Artystyczny w Poznaniu
Al. Marcinkowskiego 29
60-967 Poznań

Poznań, 03 maja 2018 r.

Załącznik nr 4

Wykaz opublikowanych prac naukowych z uwzględnieniem wymagań określonych w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r. w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego (Dz. U. nr 196, poz. 1165)

A) Wykaz publikacji stanowiących osiągnięcia naukowe, o których mowa w art. 16 ust. 2 ustawy

M. M. Bieczyński, „Od zakazu do wolności. Historia prawnej pozytywizacji wolności sztuki”; Wydawnictwo Naukowe SILVA RERUM / Wydawnictwo Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu, Poznań 2016 (ISBN 978-83-65697-34-9 / ISBN 978-83-65578-85-3, 672 strony). Recenzentami wydawniczymi monografii byli: prof. KUL dr hab. Grzegorz Tylec (Katolicki Uniwersytet Lubelski) oraz dr hab. Katarzyna Chałbińska-Jentkiewicz (Narodowy Instytut Audiowizualny). Dodatkowo jako recenzenci uzupełniający z zakresu sztuki: prof. Zbigniew Makarewicz (Akademia Sztuk Pięknych we Wrocławiu), prof. UAM dr hab. Maciej Kurak (Uniwersytet Artystyczny w Poznaniu).

B) Wykaz innych (niewchodzących w skład osiągnięć wymienionych w pkt A) opublikowanych prac naukowych

I. Monografie

- 1.) M. Bieczyński, *Teorie dyskursu prawniczego w niemieckiej nauce filozofii prawa na przykładzie koncepcji Jürgena Habermasa, Karla Otto Apla i Roberta Alexego*, Wydawnictwo Naukowe Scriptorium, Opole 2010, 123 strony ISBN: 978-83-62625-03-1
- 2.) M. Bieczyński, *Prawne granice wolności twórczości artystycznej w zakresie sztuk wizualnych*, Wolters Kluwer Polska, Warszawa 2011, 355 stron, ISBN: 978-83-264-1593-7, rec. prof. dr hab. Ireneusz Kamiński;
- 3.) M. Bieczyński, *Pojęcie sztuki w niemieckiej literaturze prawniczej i orzecznictwie Niemieckiego Związkowego Sądu Konstytucyjnego / Der Kunstbegriff in der*

juristischen Literatur und Rechtsprechung des Bundesverfassungsgericht, Wydawnictwo Naukowe Scriptorium 2012, 172 strony, ISBN: 978-83-62625-41-3, rec. prof. dr hab. Jacek Sobczak, prof. Carola Schulze

- 4.) M. Bieczyński, L. Wiśniewski, *Swoboda przemieszczania się w prawie międzynarodowym, prawie Unii Europejskiej i polskim prawie krajowym*, Wydawnictwo Naukowe Silva Rerum, Poznań 2014; całość: 183 strony, ISBN: 978-83-64447-36-5, rozdziały I, II, IV i V napisane samodzielnie, udział w opracowaniu: 80%.
- 5.) M. Bieczyński, J. Dąbrowski, A. Demenko, P. Nalewajko, D. Turczyńska, *Wolność sztuki w Polsce i Niemczech w świetle prawa konstytucyjnego i karnego*, SWPS w Poznaniu, Warszawa 2012, całość: 184 strony, ISBN: 978-83-62443-28-4, samodzielnie napisany rozdział II, udział w opracowaniu: 20%;

II Książki pod redakcją

- 1.) M. Bieczyński, A. Jakubowski (red.), *Prawo wobec erotyki w sztuce i pornografii*, Wydawnictwo Silva Rerum / Wydawnictwo Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu, Poznań 2016, ISBN: 978-83-64447-11-2, 372 strony, rozdziały I, III, V napisane samodzielnie, udział w opracowaniu: 40%

II. Rozdziały w pracach zbiorowych

- 2.) M. Bieczyński, *The "Right to Cultural Heritage" in the European Union: A Tale of Two Courts*, [w:] A. Jakubowski, K. Hausler, F. Fiorentini (red.), *Cultural Heritage, Cultural Rights and the European Union: A Critical Inquiry*, BRILL, Boston-Leiden 2018 (publikacja przyjęta do druku);
- 3.) M. Bieczyński, *Prawo do dziedzictwa kulturowego w Prawie Unii Europejskiej – sprawa dwóch sądów*, [w:] J. J. Sobczak, K. Chałubińska-Jentkiewicz, K. Kakareko (red.), *Prawo wobec kultury i sztuki*, Warszawa 2017, ISBN 9788381076333, s. 63-82;
- 4.) M. Bieczyński, *Rola Akademii Sztuk Pięknych w procesie kształtowania się i realizacji prawnej gwarancji wolności sztuki*, [w:] Ł. Guzek (red.), *Sztuki w kontekście społecznym. Nowe role Akademii i współczesne oblicza akademizmu*, Gdańsk 2016, s. 17-26, ISBN 978-83-65366-22-1;
- 5.) M. Bieczyński, *Kara „in effigie” – wizerunki w służbie wymiaru sprawiedliwości*, [w:] *Między Klio a Themis – Księga dedykowana Profesorowi Jackowi Sobczakowi*, Wydawnictwo Silva Rerum, Poznań 2016, s. 149-160, ISBN: 978-83-64447-80-8;
- 6.) M. Bieczyński, *Twórczość paralelna (podwójna) a prawo autorskie w Niemczech*, [w:] J. Sobczak, K. Chałubińska-Jentkiewicz (red.), *Prawo prasowe między wymogami prawa, nakazami etyki a oczekiwaniami rynku. W poszukiwaniu nowego modelu dziennikarstwa*, Toruń 2016, s. 347-378, ISBN: 978-83-8019-546-2;
- 7.) M. Bieczyński, *Relacja sztuki i pornografii w polskim prawie karnym*, [w:] M. Bieczyński, A. Jakubowski (red.), *Prawo wobec erotyki w sztuce i pornografii*, Wydawnictwo Silva Rerum / Wydawnictwo Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu, Poznań 2016, s. 235-296, ISBN: 978-83-64447-11-2;

- 8.) M. Bieczyński, *Definicja pornografii w prawie karnym w świetle celu artystycznego jako przesłanki różnicującej ocenę sądową*, [w:] M. Bieczyński, A. Jakubowski (red.), *Prawo wobec erotyki w sztuce i pornografii*, Wydawnictwo Silva Rerum / Wydawnictwo Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu, Poznań 2016, s. 123-190, ISBN: 978-83-64447-11-2;
- 9.) M. Bieczyński, *Sztuka i pornografia z punktu widzenia prawa – perspektywa historyczna*, [w:], M. Bieczyński, A. Jakubowski (red.), *Prawo wobec erotyki w sztuce i pornografii*, Wydawnictwo Silva Rerum / Wydawnictwo Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu, Poznań 2016, s. 23-76, ISBN: 978-83-64447-11-2;
- 10.) M. Bieczyński, *Kontratyp sztuki – ujęcie prawno-porównawcze*, [w:] F. Ciepły (red.), *Odpowiedzialność karna artysty za obrazę uczuć religijnych*, Wydawnictwo KUL, Lublin 2014, s. 136-149, ISBN: ISBN: 978-83-940214-0-5;
- 11.) M. Bieczyński, *Ars Legis czy Lege Artis? Kilka uwag na temat wolności twórczości artystycznej i jej prawnych granic*, [w:] D. Bychawska-Siniarska, D. Głowacka (red.), *Swoboda wypowiedzi w działalności artystycznej (materiały z konferencji)*, Helsińska Fundacja Praw Człowieka, Warszawa 2014, s. 19-31, ISBN: 978-83-62245-8;
- 12.) M. Bieczyński, *Sztuka w polskim prawie konstytucyjnym*, [w:] M. Bieczyński i inni (red.), *Wolność sztuki w Polsce i Niemczech w świetle prawa konstytucyjnego i karnego*, SWPS w Poznaniu, Warszawa 2012, s. 79-110, ISBN: 978-83-62443-28-4;
- 13.) M. Bieczyński, *Sztuka a rozrywka. O pozornym dualizmie pojęciowym z punktu widzenia nauk o sztuce, filozofii i prawa*, [w:] W. Machura i inni (red.), *Sztuka, media, rozrywka*, Wydawnictwo Scriptorium, Opole 2012, s. 21-49, ISBN: 978-83-62625-34-5;
- 14.) M. Bieczyński, *Wolność twórczości artystycznej a granice wolności sumienia i wyznania*, [w:] R. Wieruszewski (red.), *Prawne granice wolności sumienia i wyznania*, Wolters Kluwer Polska 2011, s. 259-268, ISBN: 978-83-264-1610-1;
- 15.) M. Bieczyński, *Publiczne dotowanie sztuki w debacie medialnej. Agenda Settings i Art Founding Controversy 1989*, *Media – Czwarta Władza?*, Tom III / cz. II (2011), s. 53-64, ISBN: 978-83-62625-21-5

III. Artykuły

1. M. Bieczyński, *Destrukcyjność dzieł sztuki a prawo w ujęciu historycznym*, *Studia Politologiczne* 2018 (artykuł przyjęty do druku), ISSN: 1640-8888
2. M. Bieczyński, *Normatywne aspekty teorii Świdzińskiego – sztuka kontekstualna a definicja sztuki w nauce prawa*, *Zeszyty Artystyczne* 2018, nr 32 (artykuł przyjęty do druku), ISSN: 1232-6682
3. M. Bieczyński, *The Nicosia Convention 2017: A New International Instrument Regarding Criminal Offences against Cultural Property*, „Santander Art and Culture Law Review” (2017) t. 3, nr 2 (artykuł przyjęty do druku)
4. M. Bieczyński, *‘Piękno nie służy sztuce’ – o nieprzydatności kryterium estetycznego dla prawnej oceny dzieł sztuki*, *Themis Polska Nova*, 2016/NR2(11), s. 5-32, ISSN: 2084-4522

5. M. Bieczyński, *Prawo i estetyka – zewnętrzna i wewnętrzna normatywność sztuki*, Zeszyty Artystyczne 2015, nr 26, s. 7-30; ISSN 1232-6682
6. M. Bieczyński, *Recenzja wystawy „Sztuka a prawo karne”*, Zeszyty Artystyczne 2015, nr 26, s. 66-72, ISSN 1232-6682
7. M. Bieczyński, *Sztuka, Prawo i Fikcja*, Zeszyty Artystyczne 2014, nr 25, s. 9-20, ISSN 1232-6682;
8. M. Bieczyński, *Koncepcja sprawiedliwości Gustava Radbrucha*, CIVITAS Studia z filozofii polityki, 13/2011, s. 131-155, ISSN: 428-2631;
9. M. Bieczyński, *Kunstbegriff im Schrifttum und in der Rechtsprechung des BVerfG. - Analyse der "Meilensteine"*, KUR (Kunst und Recht), 6/2011, s. 10-29, ISSN: 1437-2355;
10. M. Bieczyński, *Plagiat jako immanentna granica wolności twórczości artystycznej*, Studia Prawnicze 2 (188)/2011, s. 7-57, ISSN: 0039-3312;
11. M. Bieczyński, *Sztuka. Reklama. Konsumpcja*, Media i Medioznawstwo, No. 3/2011, s. 25-41, ISSN: 2082-6621;
12. Bieczyński, M., *Ochrona dzieci i młodzieży jako granica wolności sztuki w prawie niemieckim*, Etyka w Mediach, Poznań-Opole 2010, Vol. 6: s. 49-61, ISBN: 978-83-929417-6-7
13. Bieczyński M., *Równość granicą i gwarancją wolności – trwałość koncepcji*, Etyka w Mediach, Poznań-Opole 2010, Vol. 4: s. 79-85, ISBN: 978-83-929417-1-2
14. Bieczyński, M., *Plagiat czy zapożyczenie? O prawno-autorskich problemach „twórczości apriornatywnej”*, Etyka w Mediach, Poznań-Opole 2010, Vol. 4: s. 33-40, ISBN: 978-83-929417-1-2
15. Bieczyński, M., *O religii, prawie kanonicznym i wizerunkach*, Etyka w Mediach, Poznań-Opole 2010, Vol. 2: s. 9-26, ISBN: 978-83-60251-29-4
16. Bieczyński, M., *Kodeks etyki muzealnej ICOM a działalność ekspercka muzealników*, Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Zarządzania i Prawa im. Heleny Chodkowskiej w Warszawie, 2(35)2010: s. 136-142, ISSN: 1734-2198